

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

50934

PRVI KORAKI

Vesel abecednik našim malim v domačo vajo,
s kratko razlago

Sestavil

Ferdo pl. Kleinmayr

Risbe izvršil

MILKO BAMBIČ

Založila in tiskala: Tiskarna „Edinost“ — Trst
1926.

~~48343~~

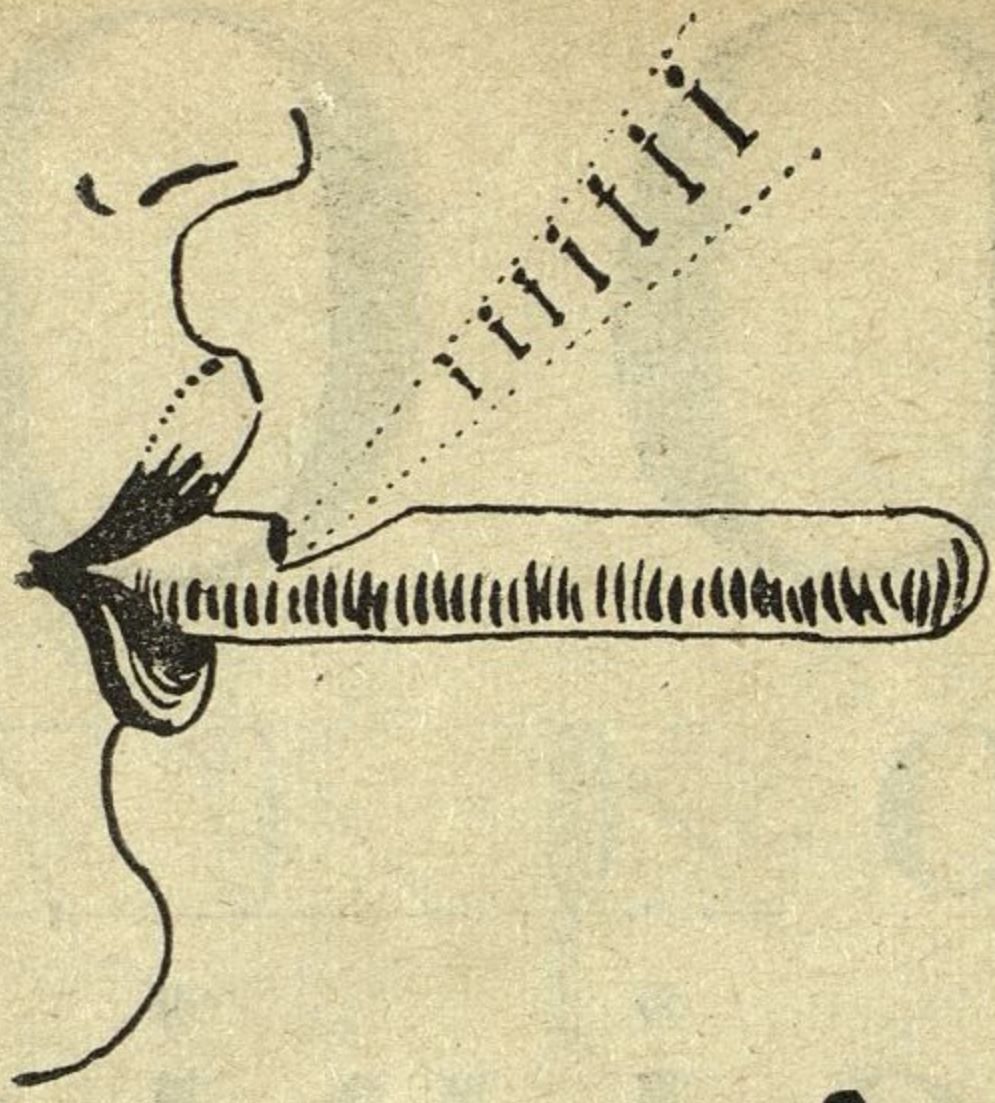
50934

Pridržujejo se vse pravice.

↑ (↑ ž dec. 30)

030036227

i i i

i i i *i i i*

u u

u u u *u u u*

i u i u *i u i u*

i i i i u u i u i u

u i u i u u i i u

O O

o o o

u o i u i o

i u o u i i o o u

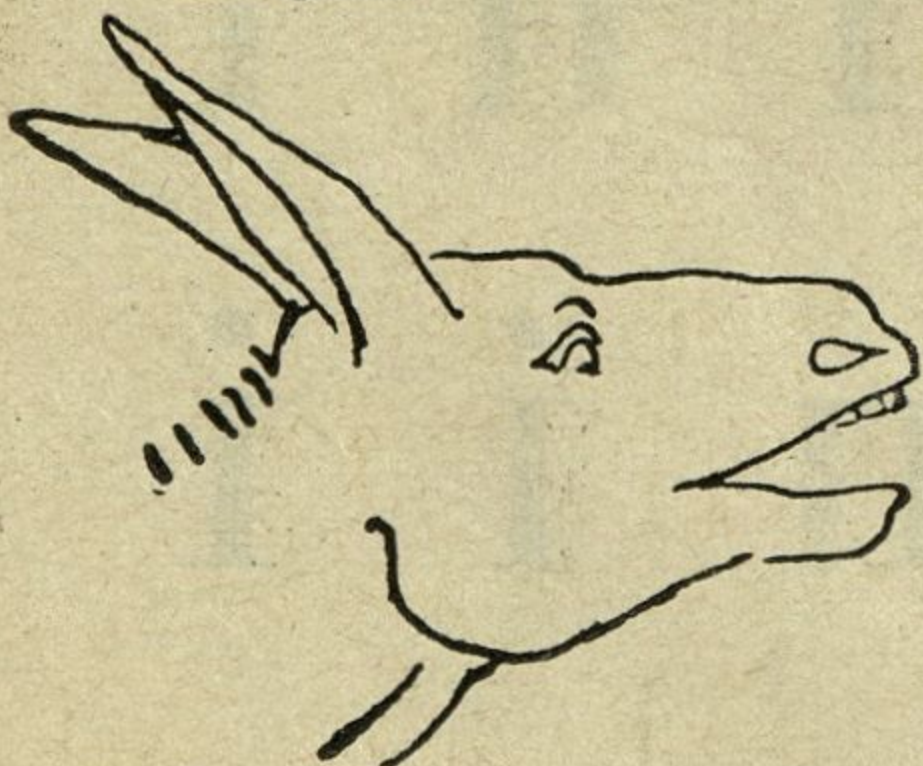

a a

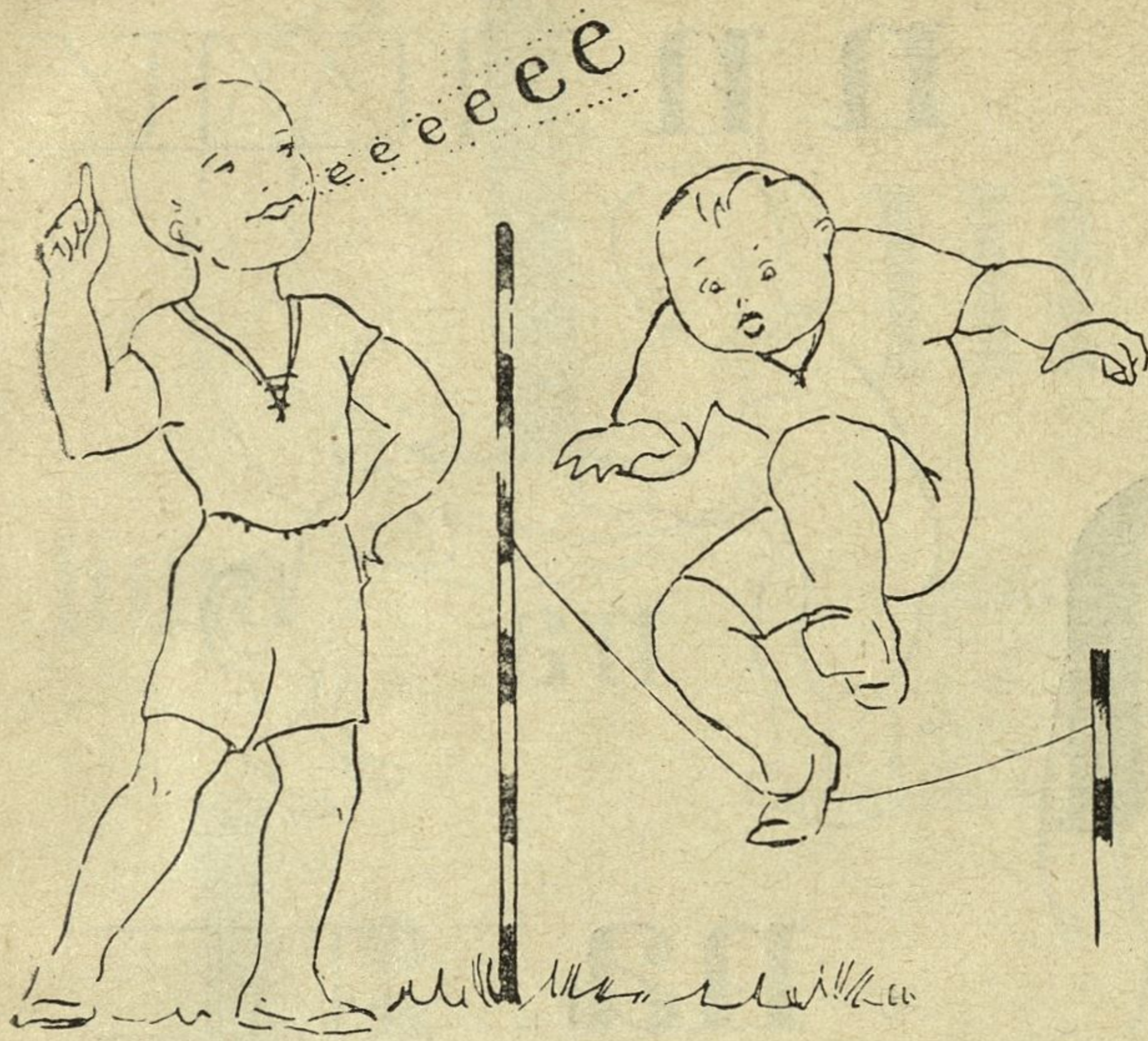
a a a

a i u o a

a i u o a

ia, ia, ia,

e e

e e e

e e e

a e i o u i u e o a e i

a e i o u

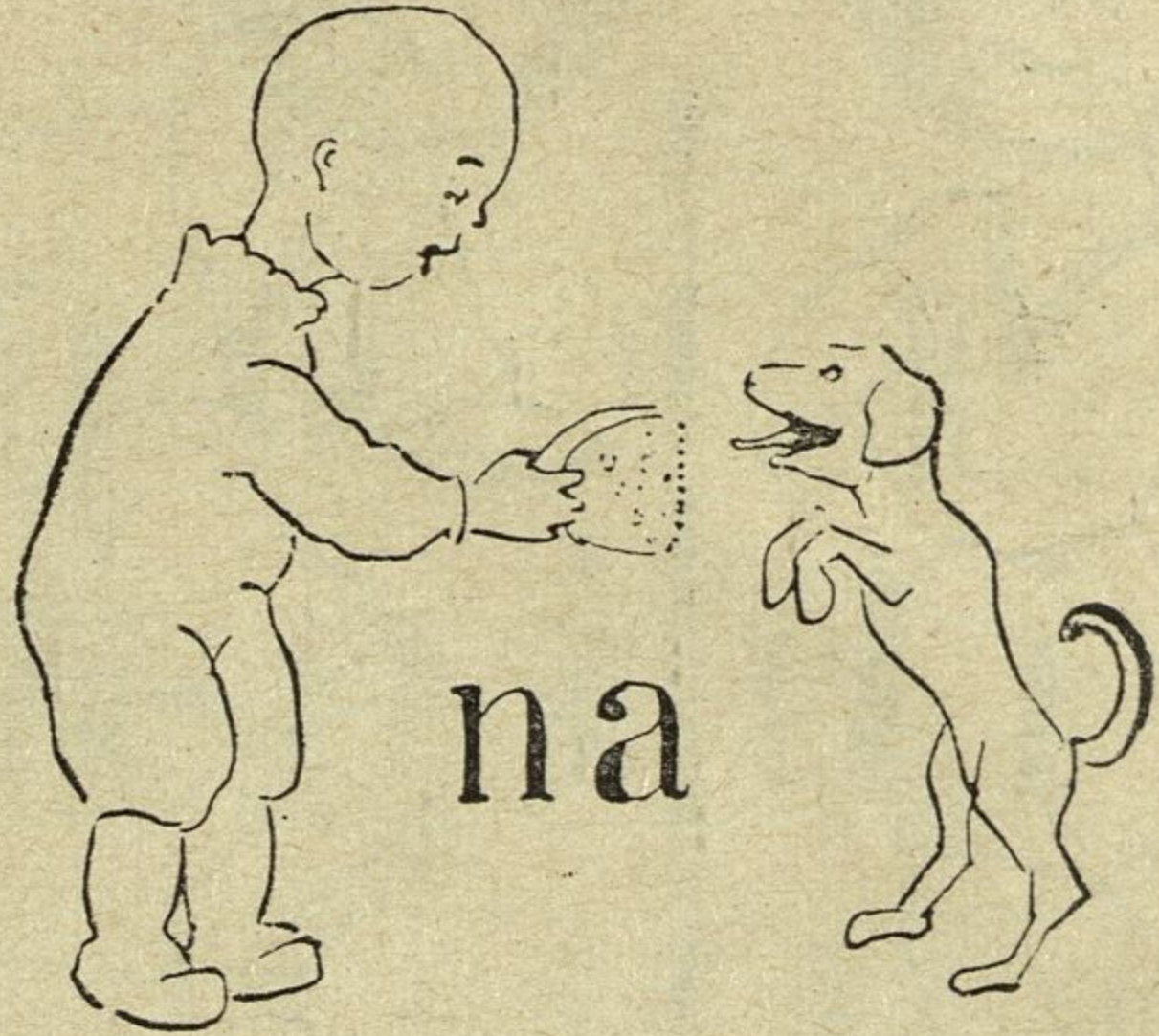
a e i o u i u e o a e i

a e i o u

n

n n

na

na

na

na, ne, ni, no

na ne ni no

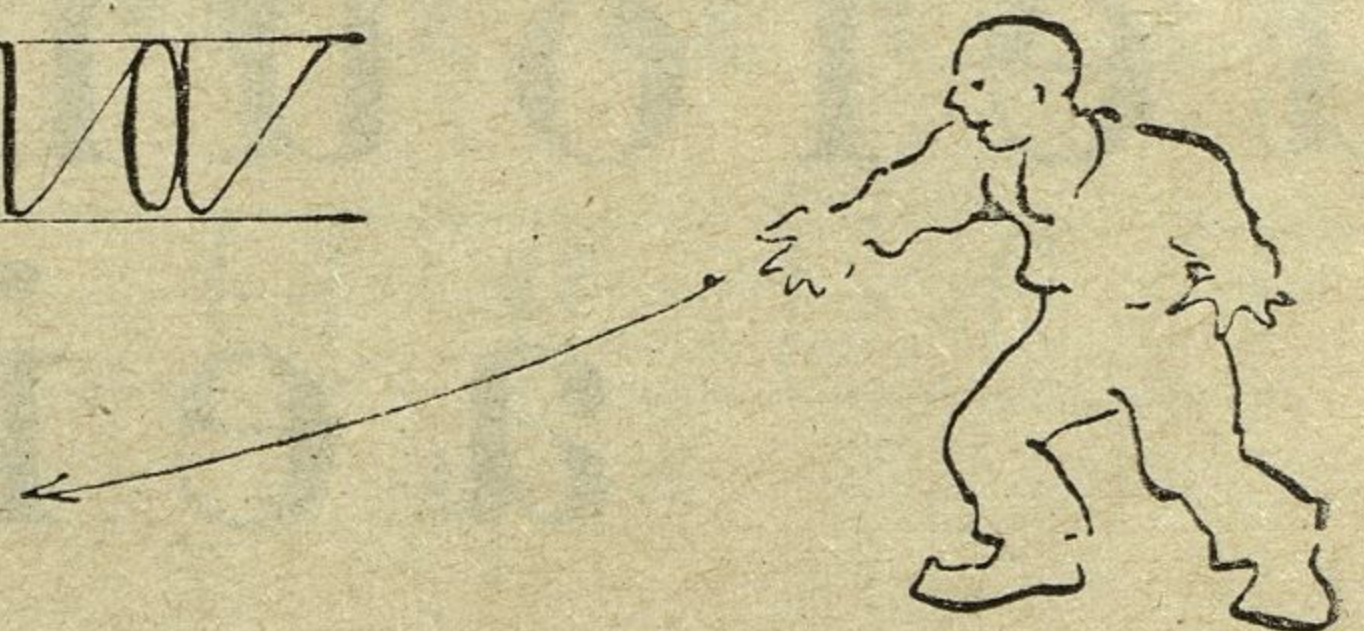
e-na, e-no,

nu-na

ni-na

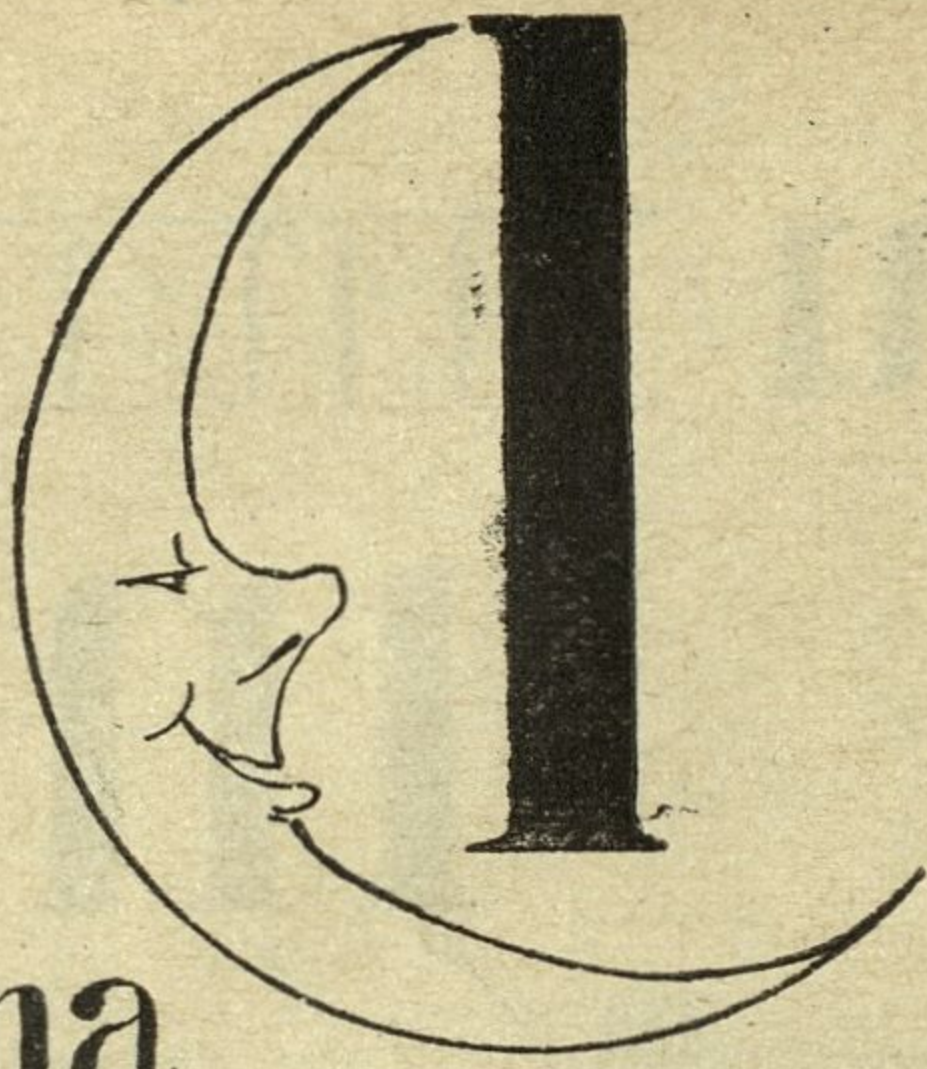
na-na

in on, ne e-na ni!

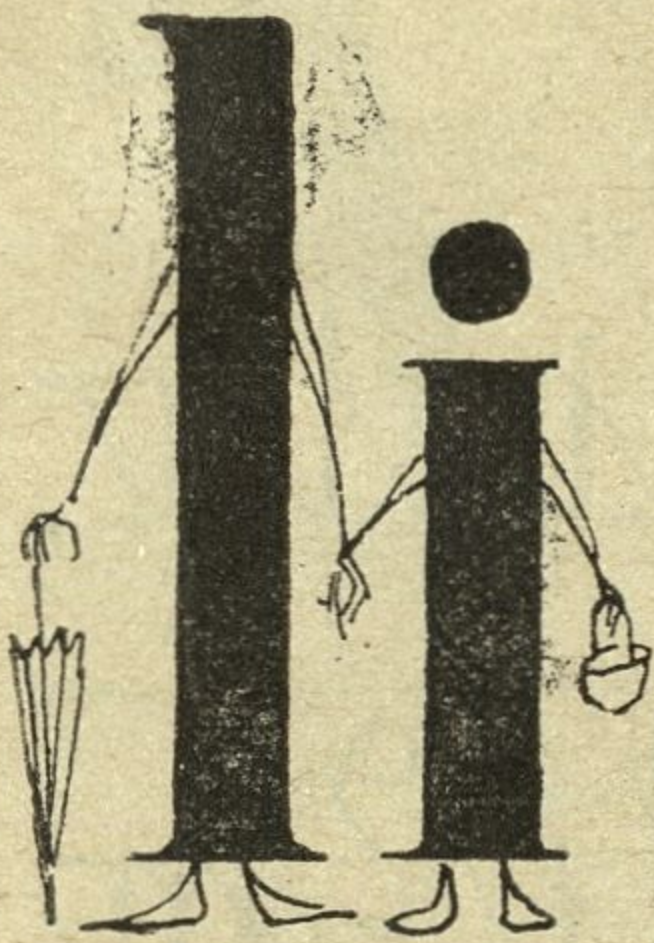
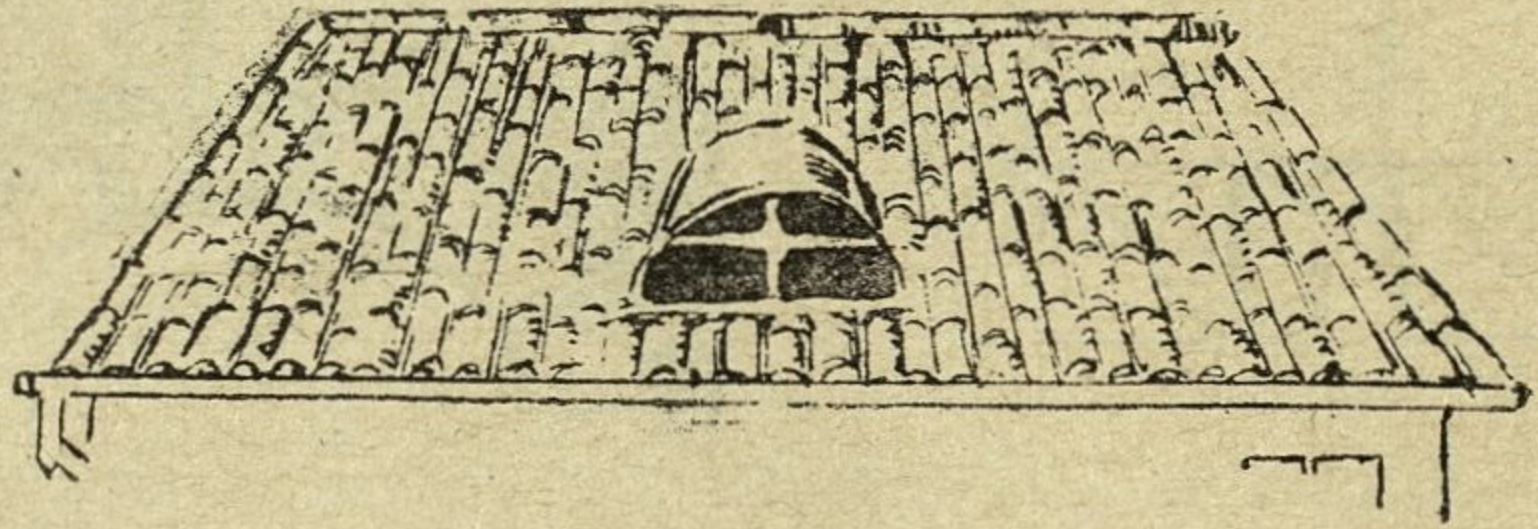
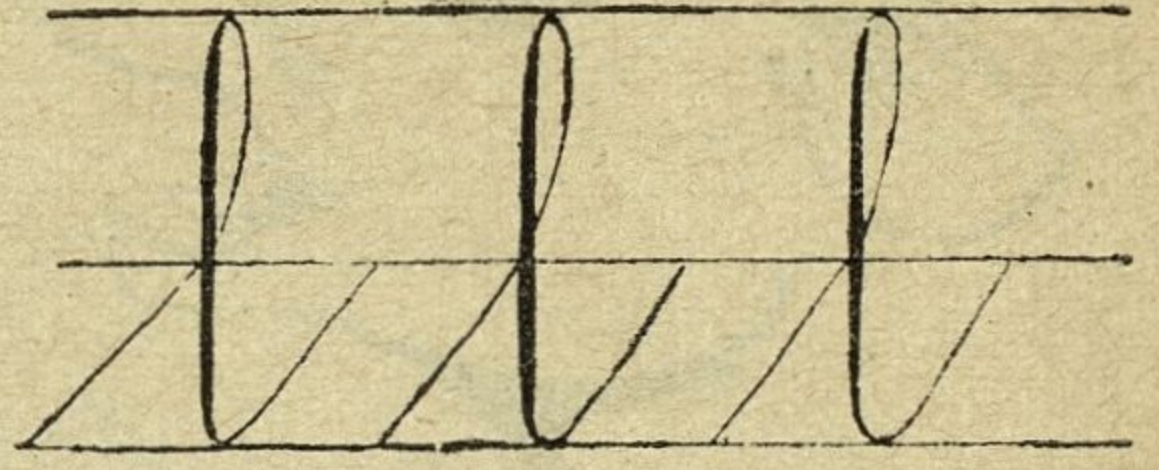
in on, ne e-na ni!

luna

lll

le e-na li-na,
o-na ni le-na.

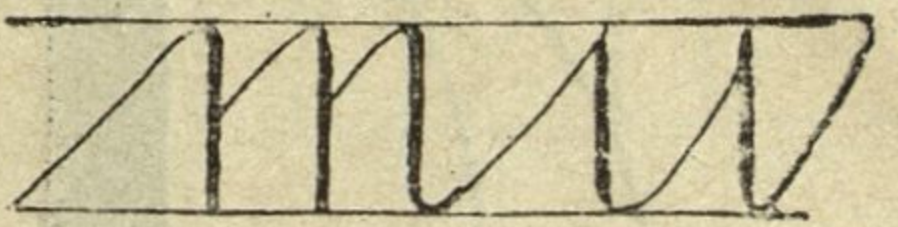
na li-ni ni o-ne,

a-li ni o-na? ol.

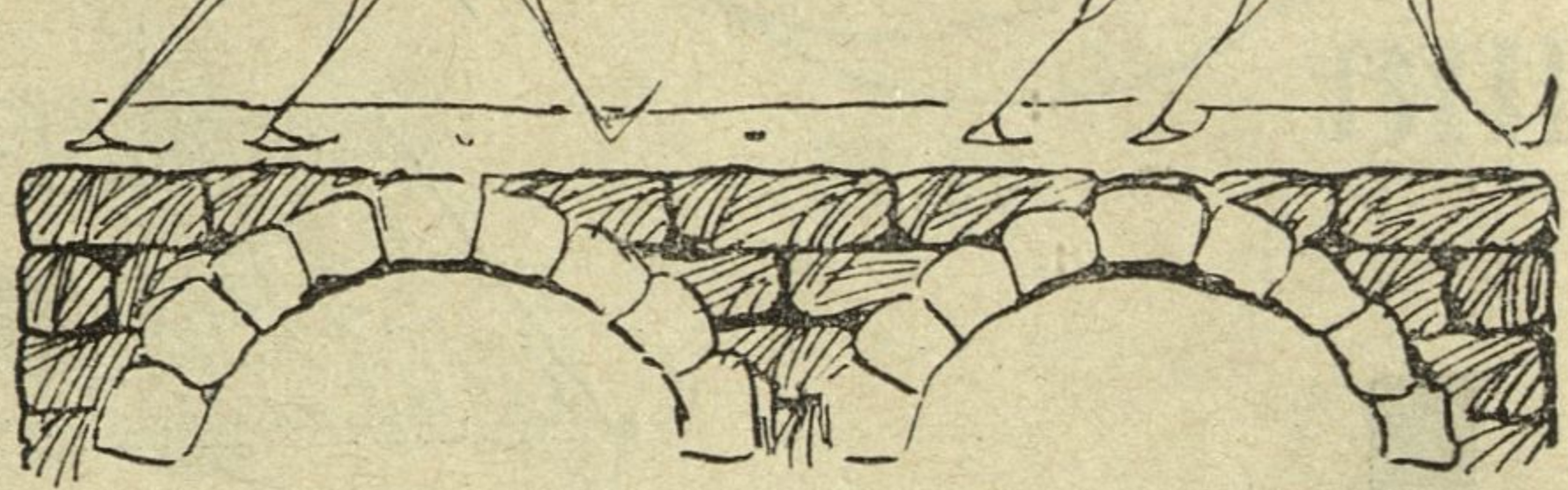
la, la! la-ni ni li-lo,

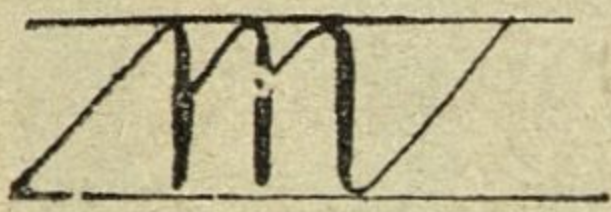
on a-li o-na? o-na.

mu

m m

mi ni-ma-mo mi-la.

mo-li o-ni ma-lu? m

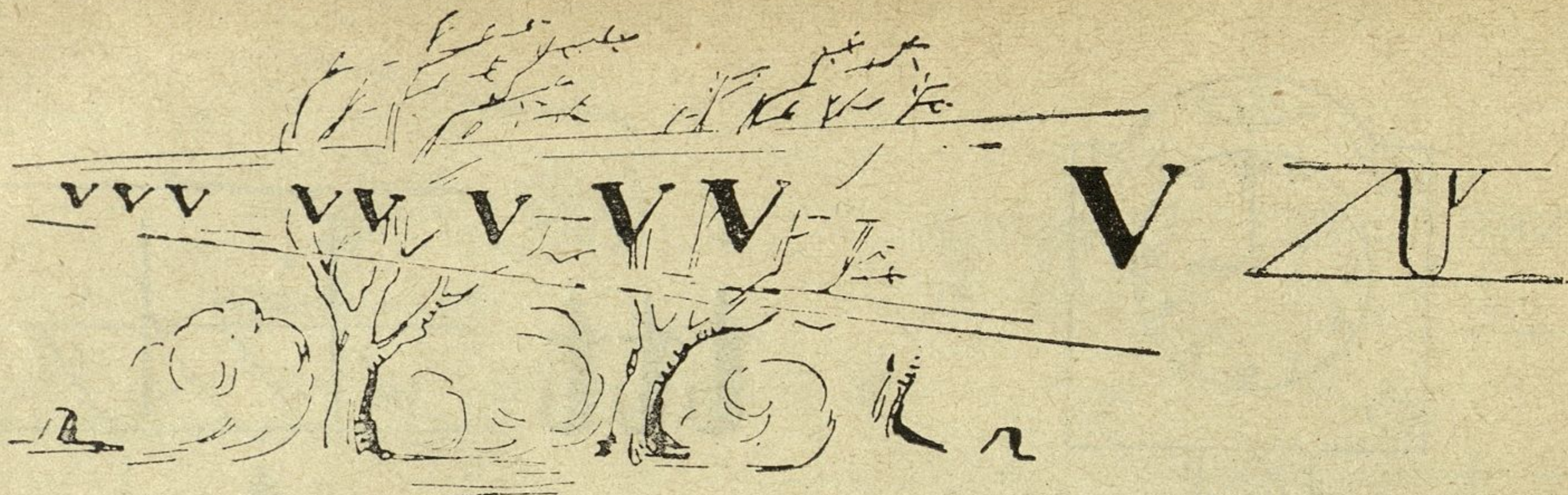
mi-la ma-ma,

ni-ma i-me-na,

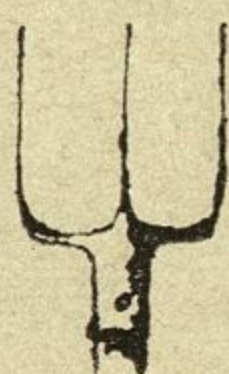
lu-na mi-ne, le

me-ne ni i-me-la,

mal, on i-ma um.

vile

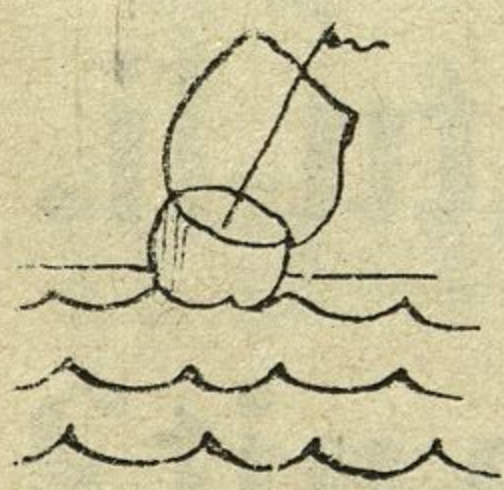

vi-le

vi, vi, vi

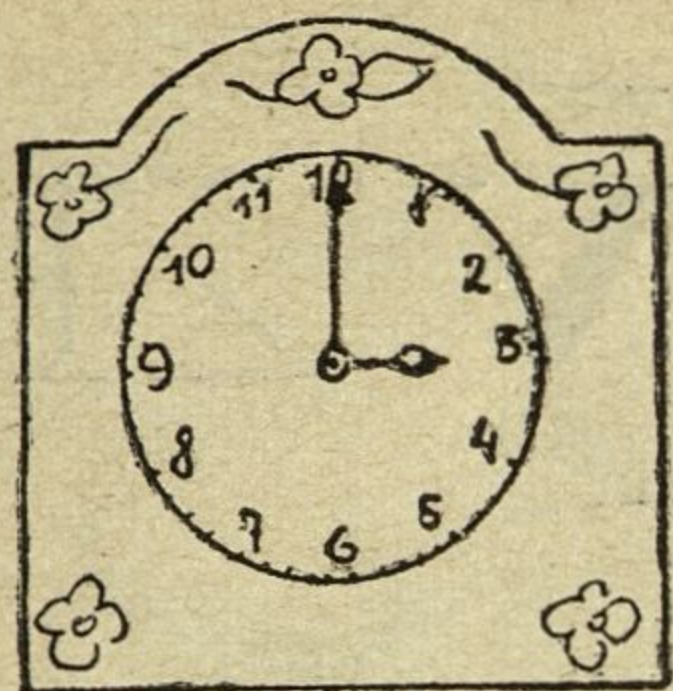
lev lo-vi vo-le, vo-li
lo-ve le-va. na lov!

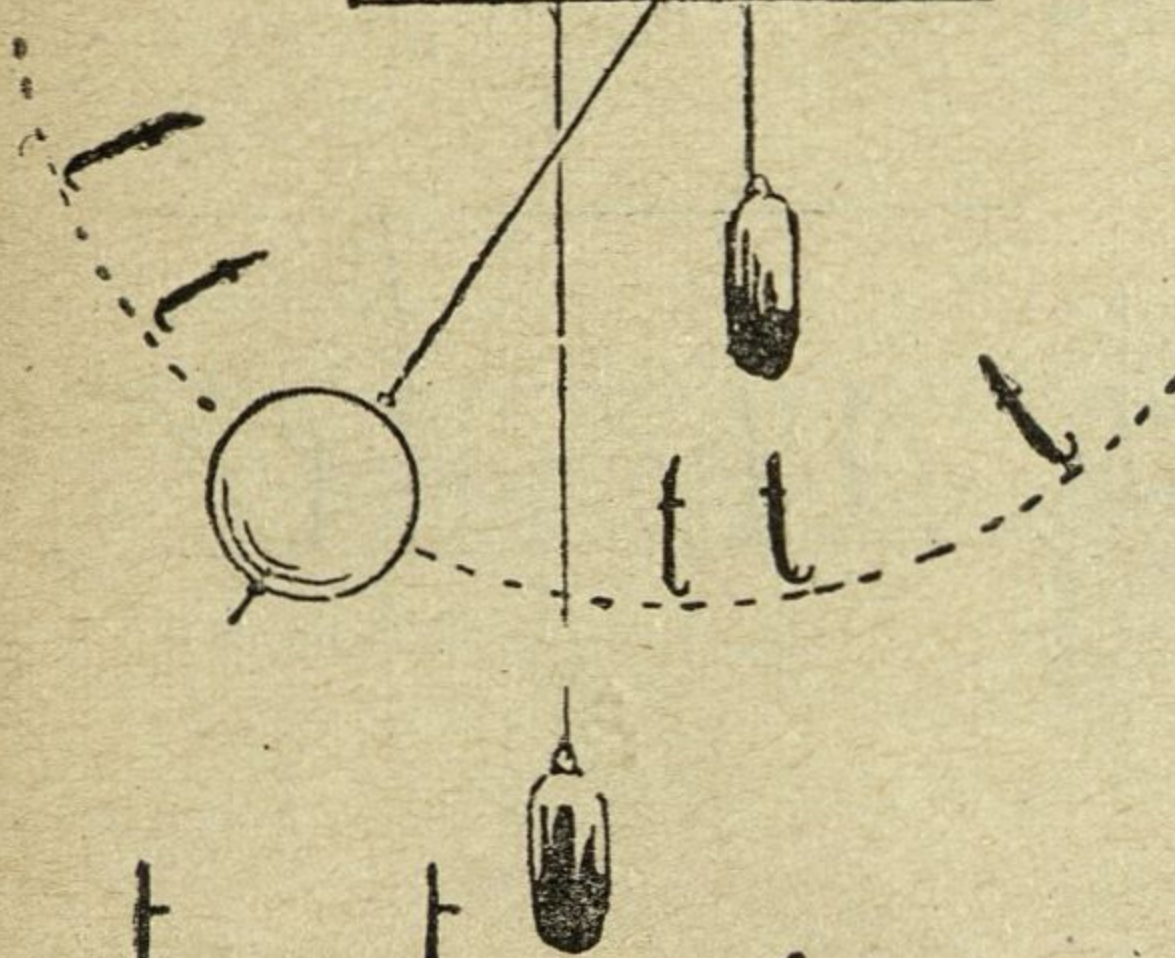
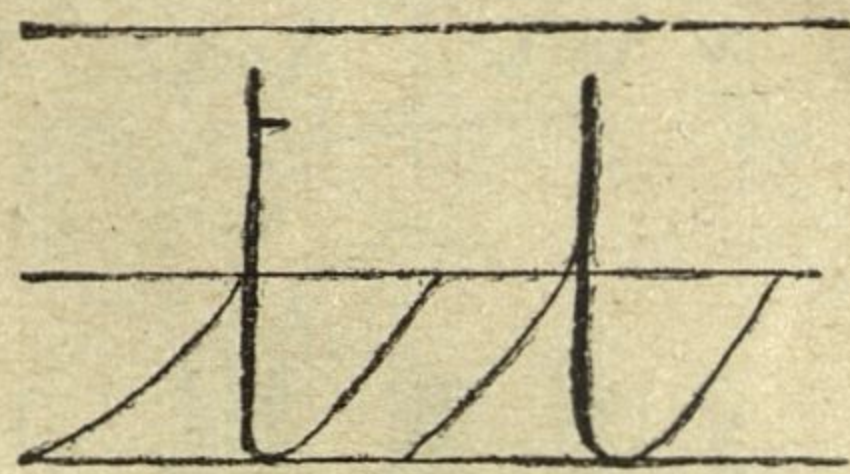
va-lo-vi va-lo-ve, val
va-lo-vi. no-vo vi-no.

no-va lu-na ni mi-la.

ttt

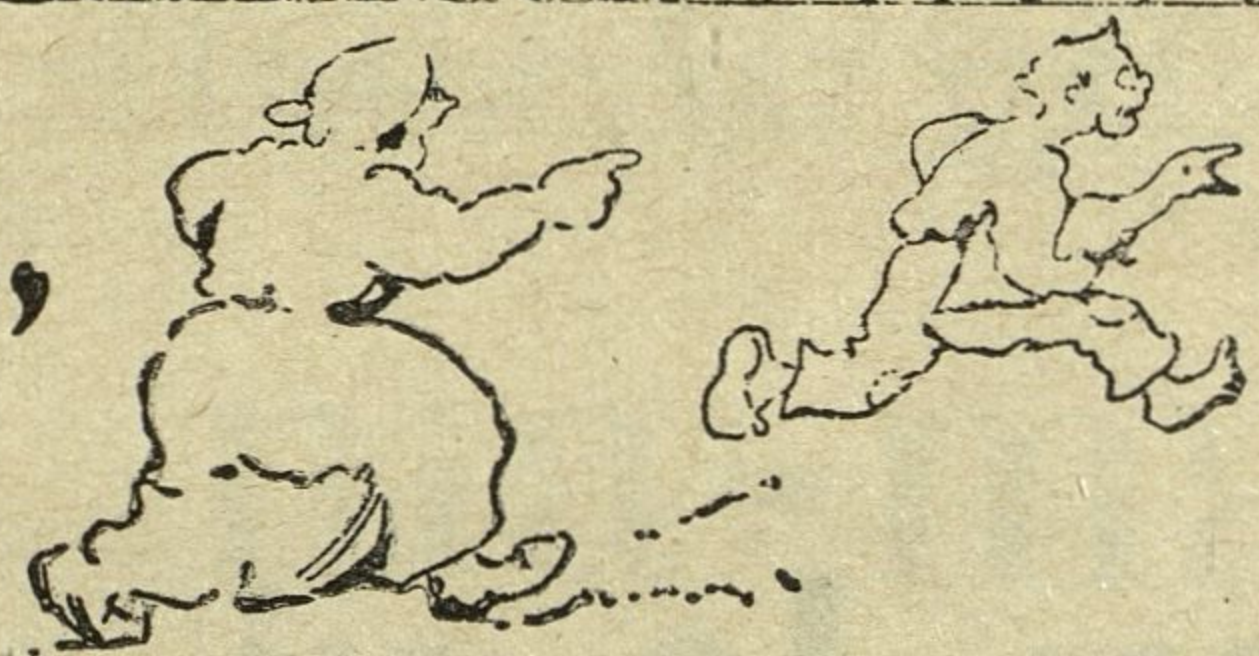
ti

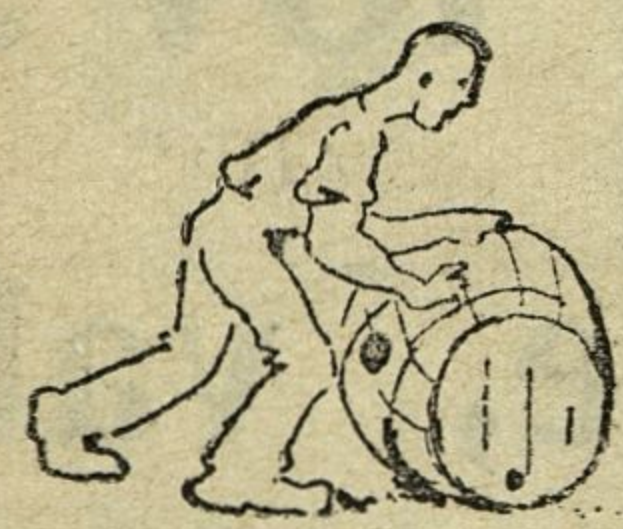
te-ta-i-ma-ro-le

in-te-le-ta-a-ni-ma-ni-li

u-lo-vi-te ta-ta,
ni-li tu? ne!

tat ta-va v te-mi, tam le-ti!

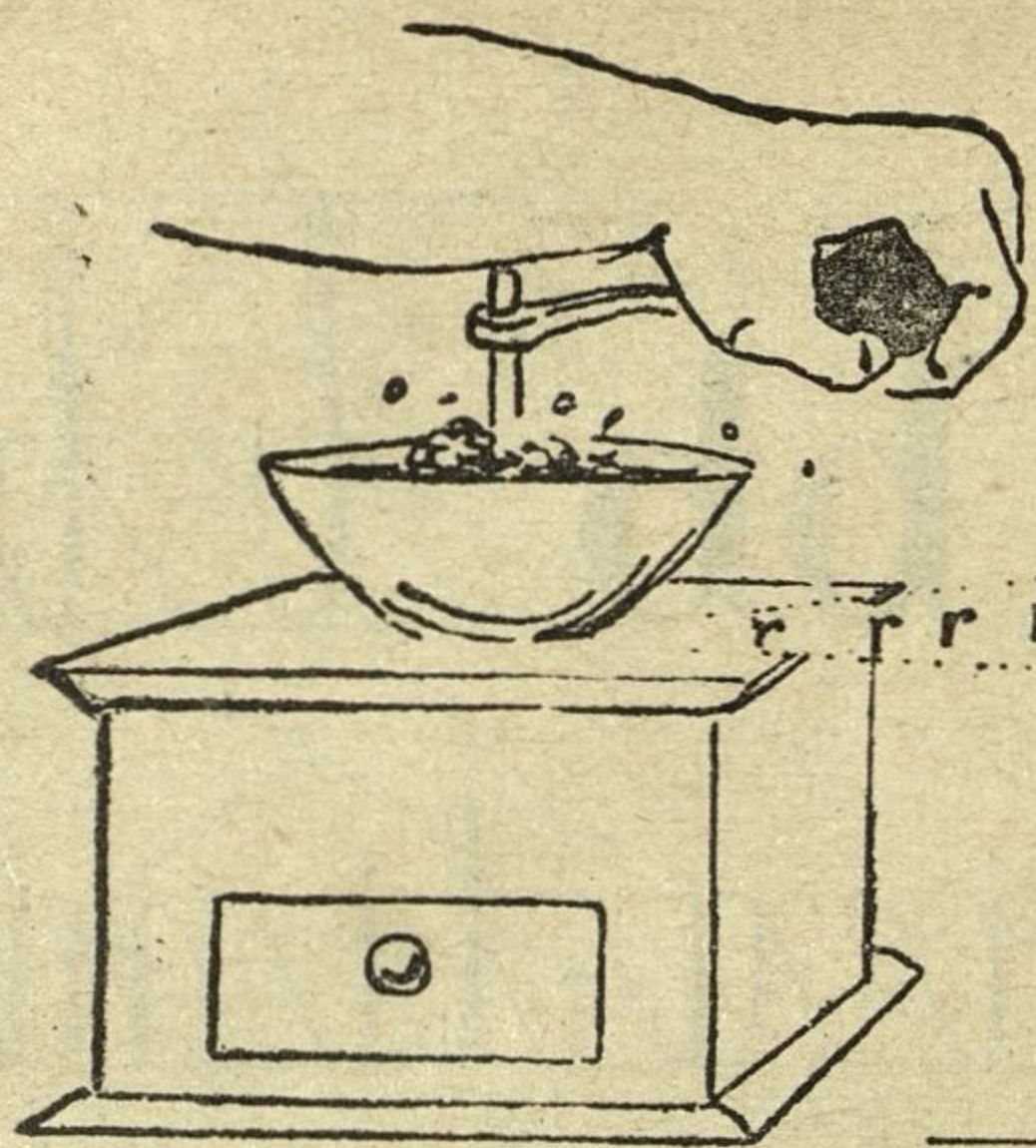

ta va-li, vi va-li-te.

le-to mi-ne, on tu-li.

mi i-ma-mo te-lo. i-ma-te nit?

ma-ti mo-li, mo-li-te ma-li!

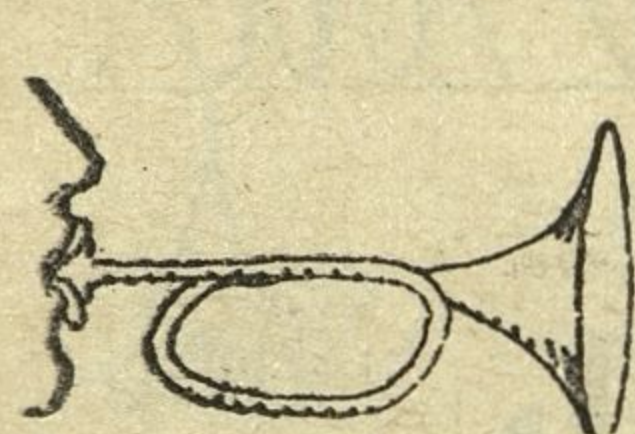
rr

rrrrrrrr

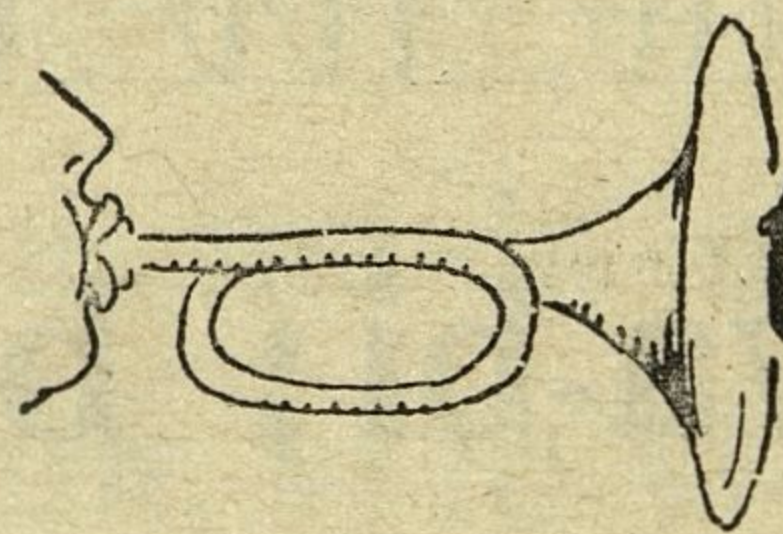
rrrrrrrr

ma-ra-no,

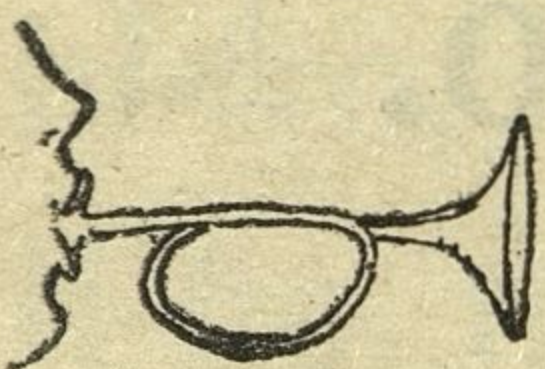
ma-la-ni-ma-ru-te.

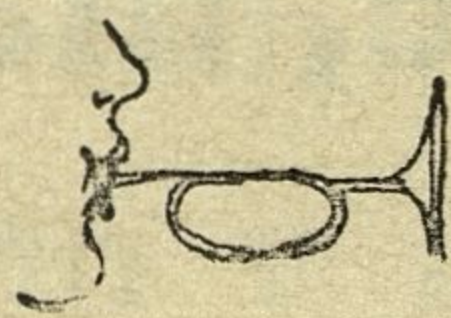
tra-ra

tru-ru

tre-re

tri-ri

on ni mi-ren. o-na ni ur-na.

tri in tri? ve on?

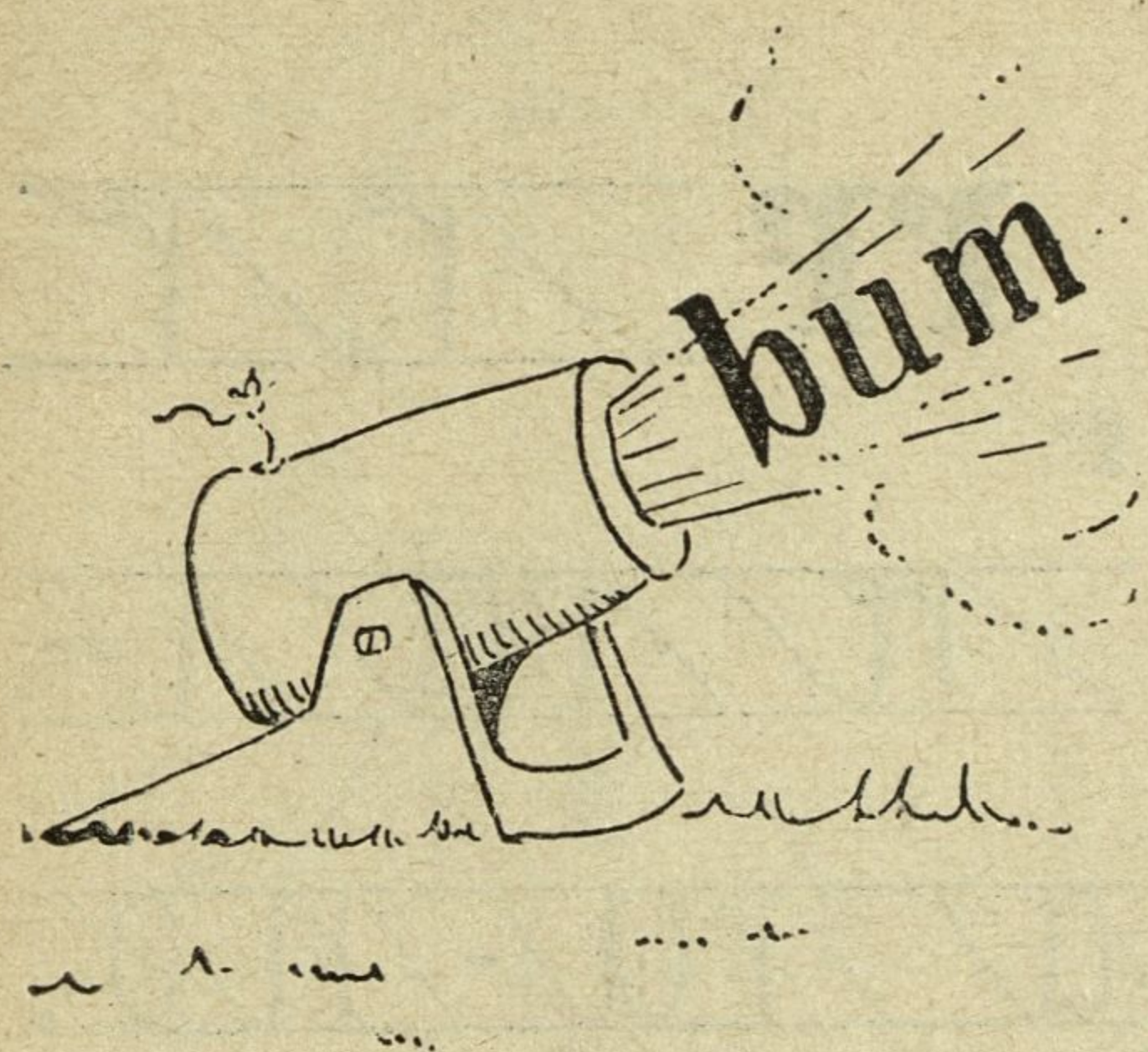
mi ve-mo. mir!

tra-va ni ru-me-na.

te-lo i-ma-ra-me. rov.

u-ra ni no-va. ni li tu vir?

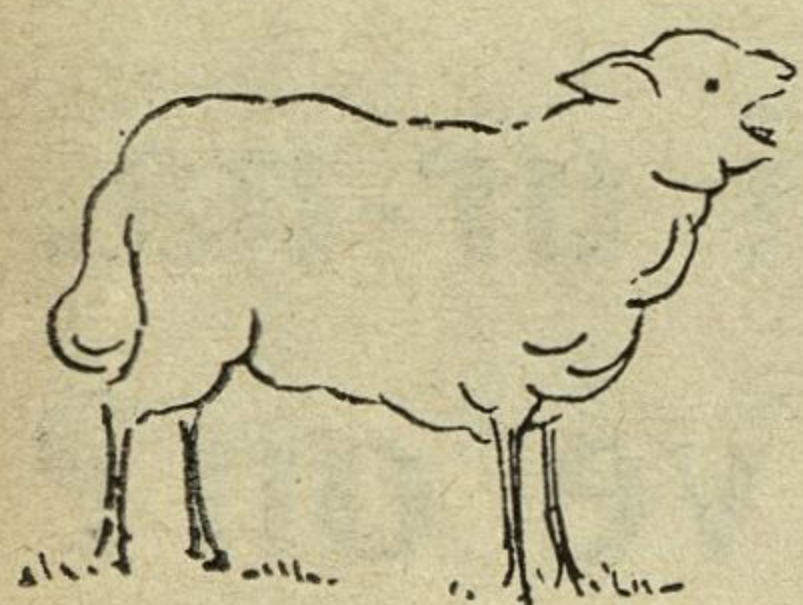
bb *b b*

bi a-li-ne?

bo, bo-mo, bo-

va, bom, ni bi-la, ni bil.

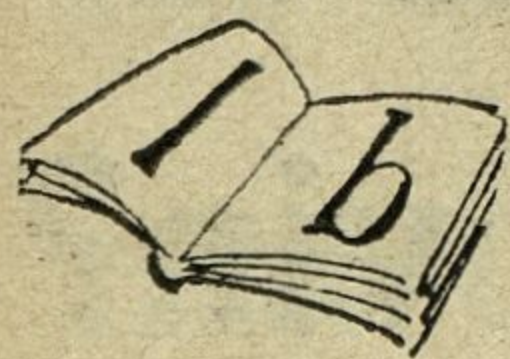
**mi-lo va-bi: bim, bam,
bum, me-ne, ma-ter, te-to.**

**be! be! be! ali ni
be-la ta ri-ba? bor.
be-rem bob. bo rob.**

**bo-ben bob-na: bam-br-bam, trom-ba
tro-bi: tra-ra-ra! bra-ta, brat; vra-ta.**

**tu be-ri! mi be-re-mo be-
ri-lo! vi be-re-te. ta bu-li!**

hh

h h

ho, ho, to bo

mah a-li meh

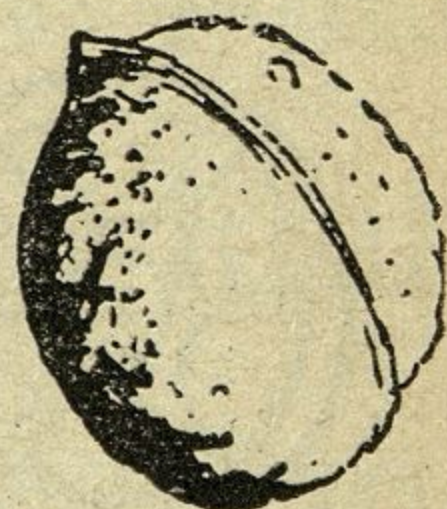
tu le-ti e-na ma-la mu-ha, mi
ni-ma-mo muh, vi lo-vi-te mu-he.

hi-tro, hi-tro ti, le-nuh! hi, hi, hi! le
ti-ho, ti! mi hi-ti-mo v hram! to bo-li!

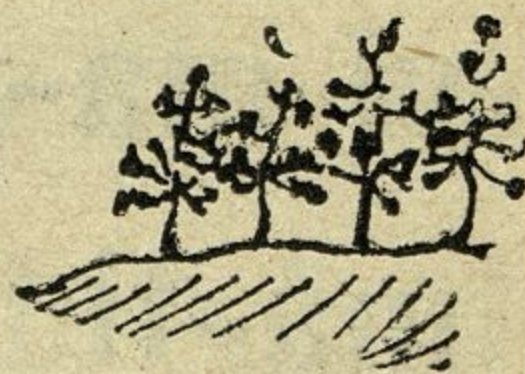

u-ho, mi i-ma-mo u-ho!
ni-mam o-re-hov, o-reh.

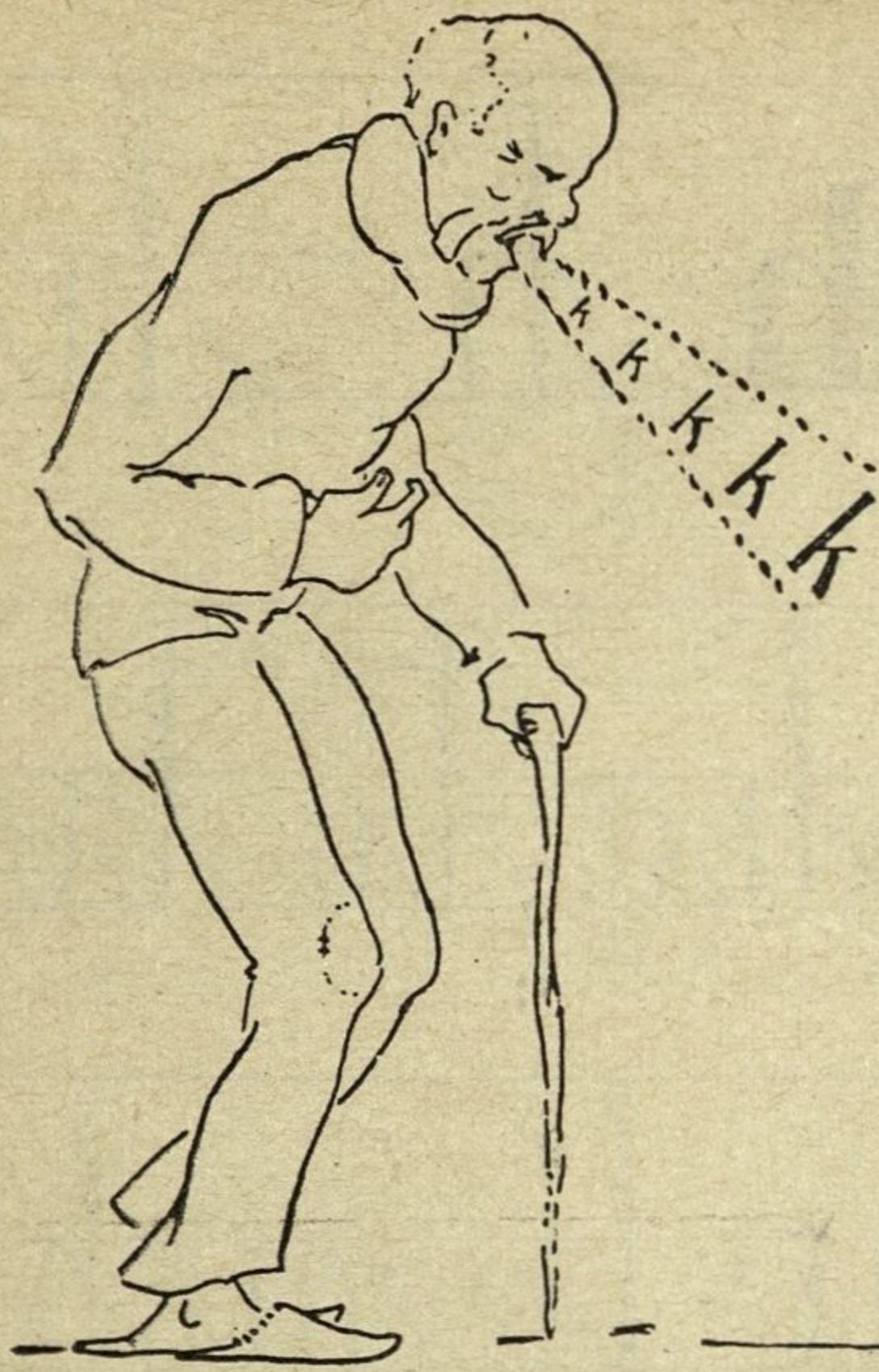
u-lo-vi-te hi-tro mu-ho!

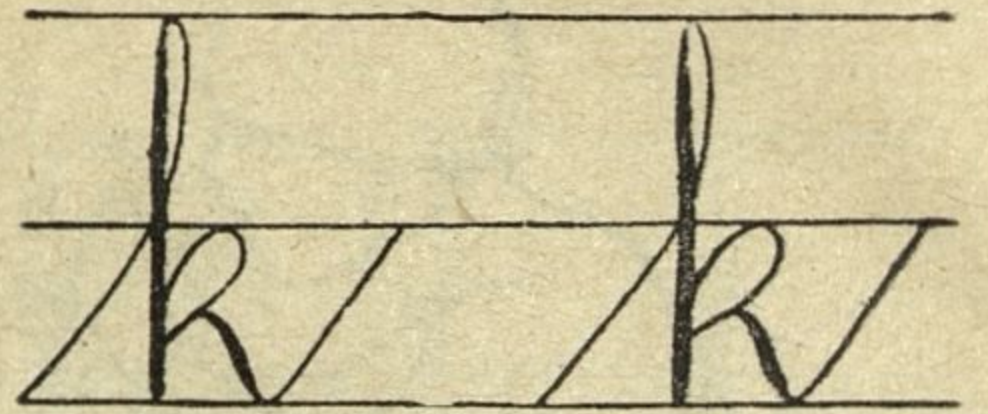
bol-na re-va hi-ra. na hri-bu ni ma-
hu. hi-tro, hi-tro, v bo-re! vi
lo-vi-te ri-be. vo-ha, voh, ve-ha.

vi-har tu-li v hri-bu. tu ne-ha-mo bra-ti.

kk

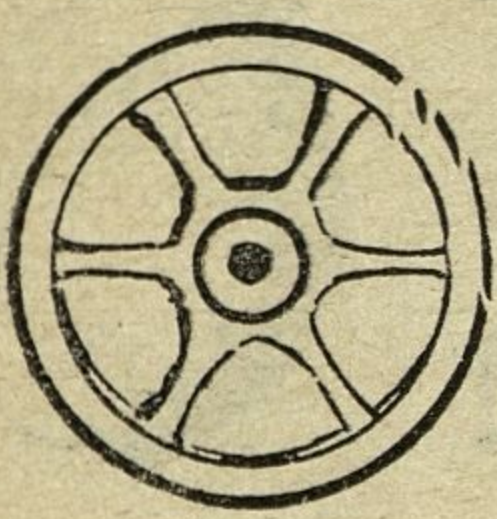

ki, ko, ka,

ku-ka, vik,

ko-kot, ve-lik ka-men.

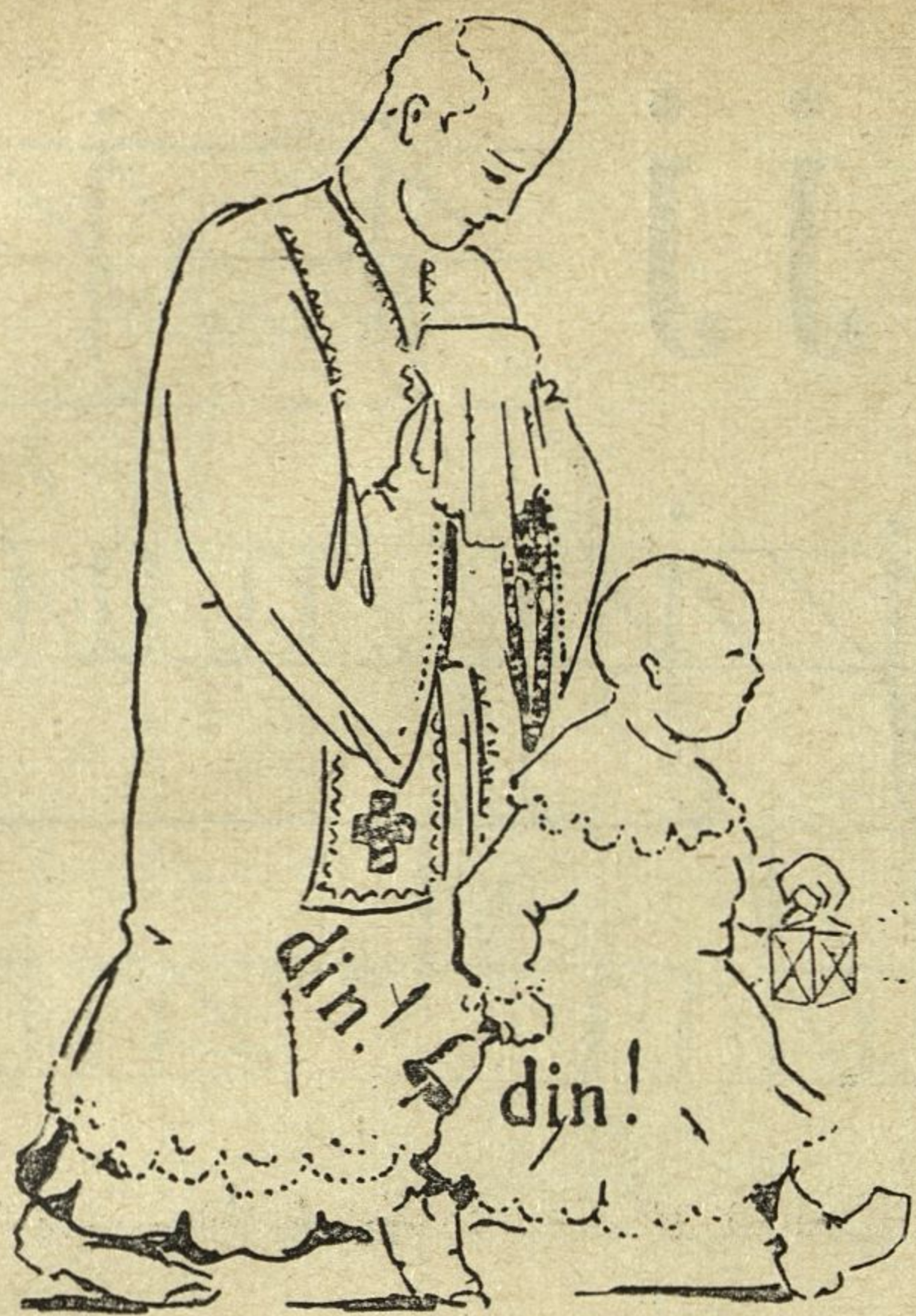
ma-ti ku-ha ka-vo, ro-ka u-mi-va ro-ko.
ko-li-ko bo u-ra? tri. ki-ki-ri-ki! lok.

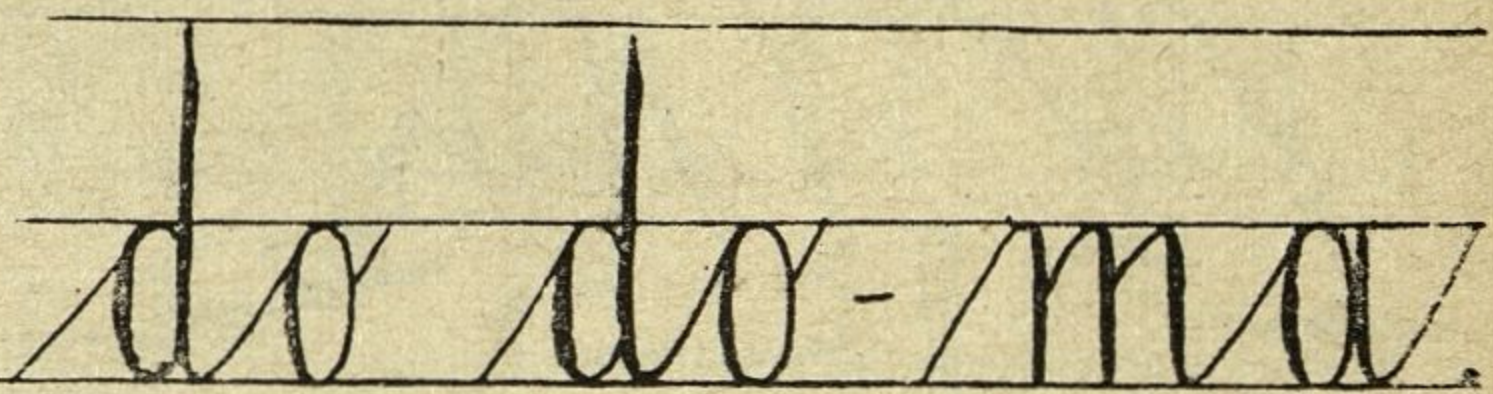
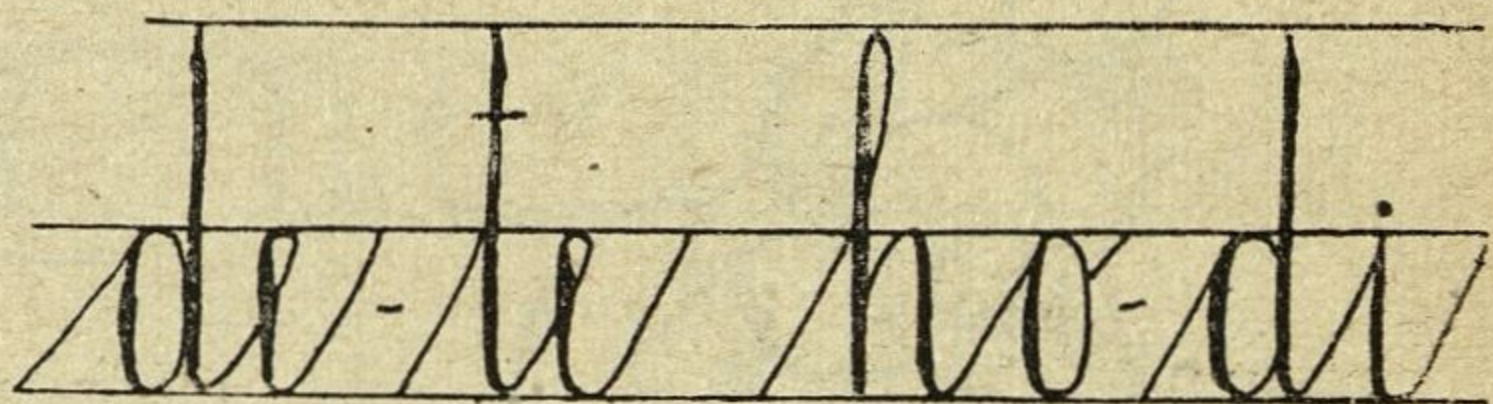
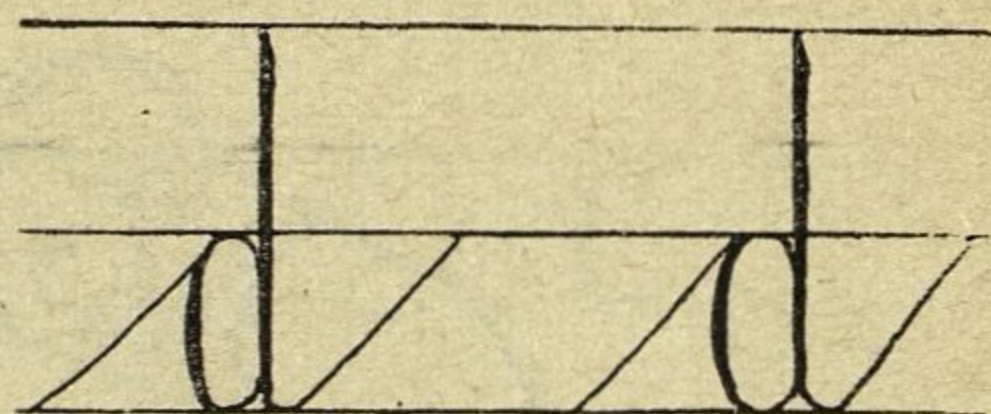
ko-lo, ko-lo, ko-lo-vrat in tam
v ko-lu ma-li brat. kre-men, kri.
vol ri-ne v vra-ta. kra-va mu-li
tra-vo. te-le-ta ni v vr-tu. mi u-ka-mo.
vi ma-ha-te. kruh nam tek-ne.
ma-ti ku-ha! lo-vi-mo ra-ke.
te-ta, kr-va-vo o-ko me bo-li.

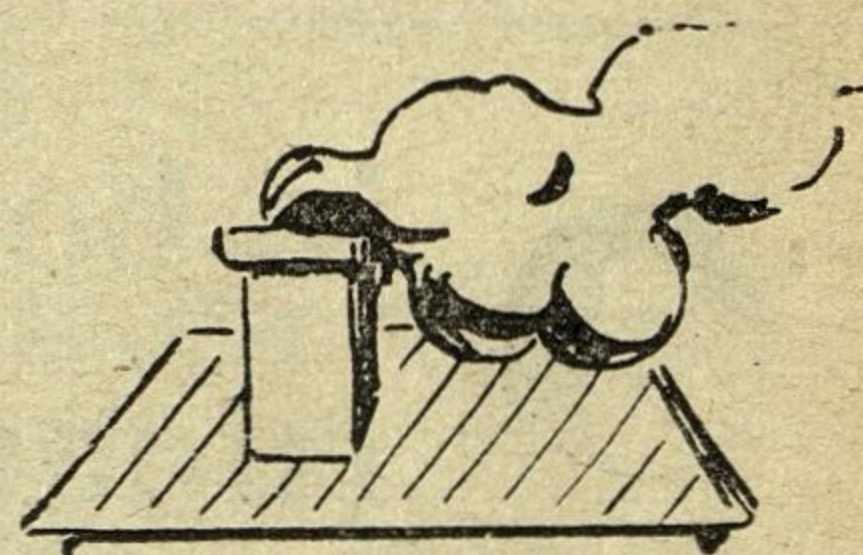

dd

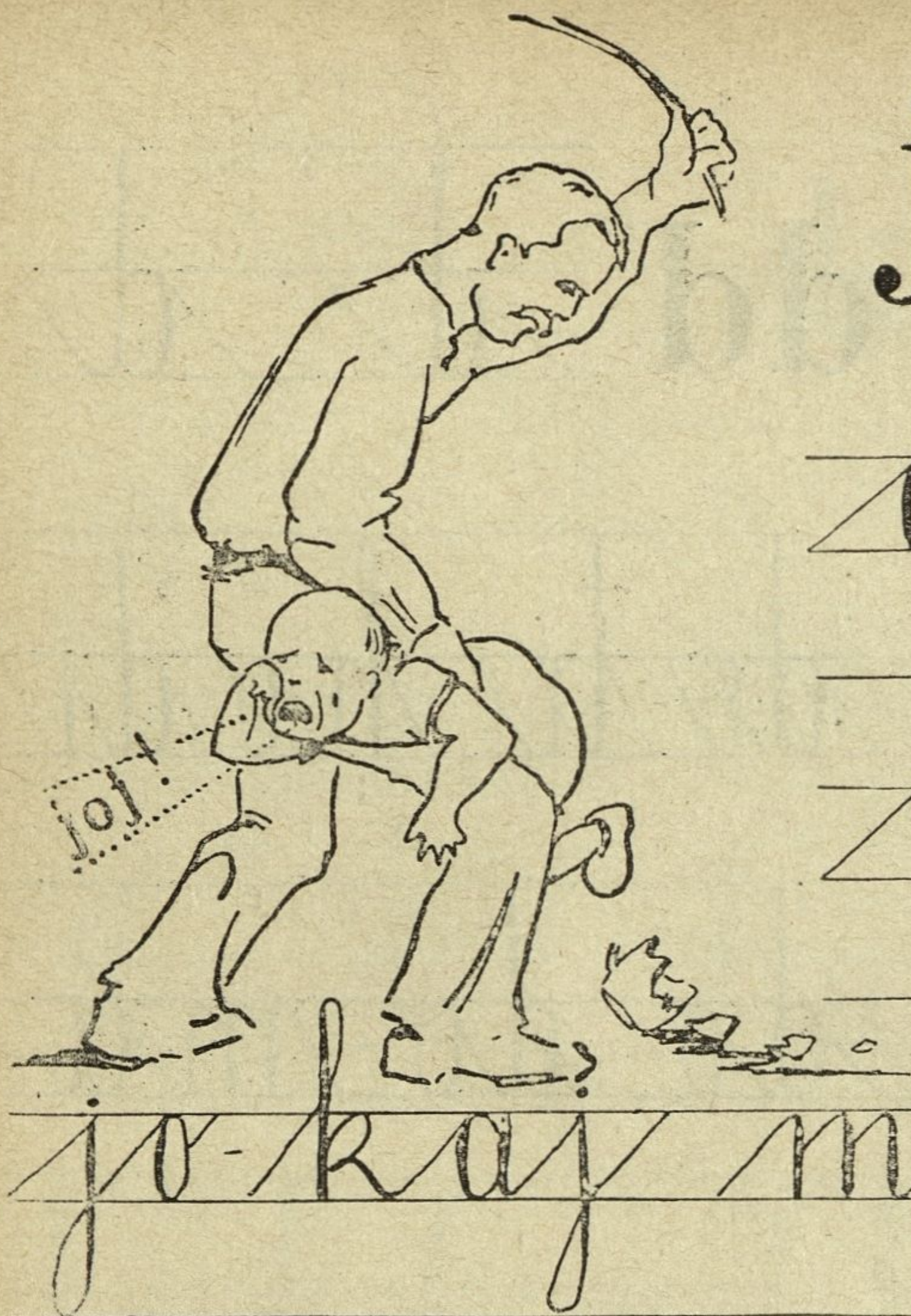

tu vi-di-mo te-men dim.
 dim o-ka-di dim-nik in
 dom. bo-di re-den!

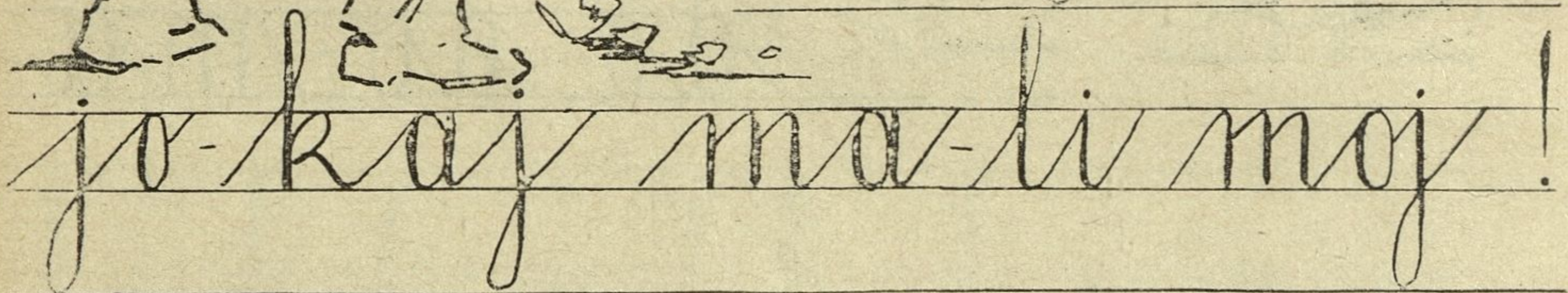
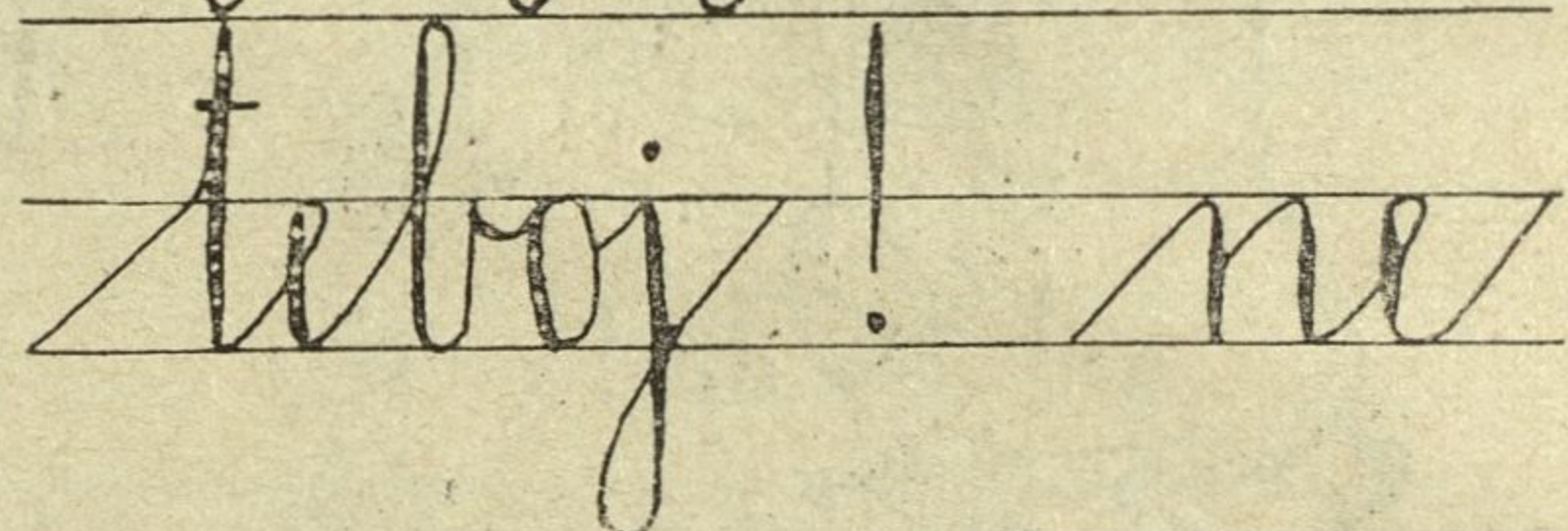
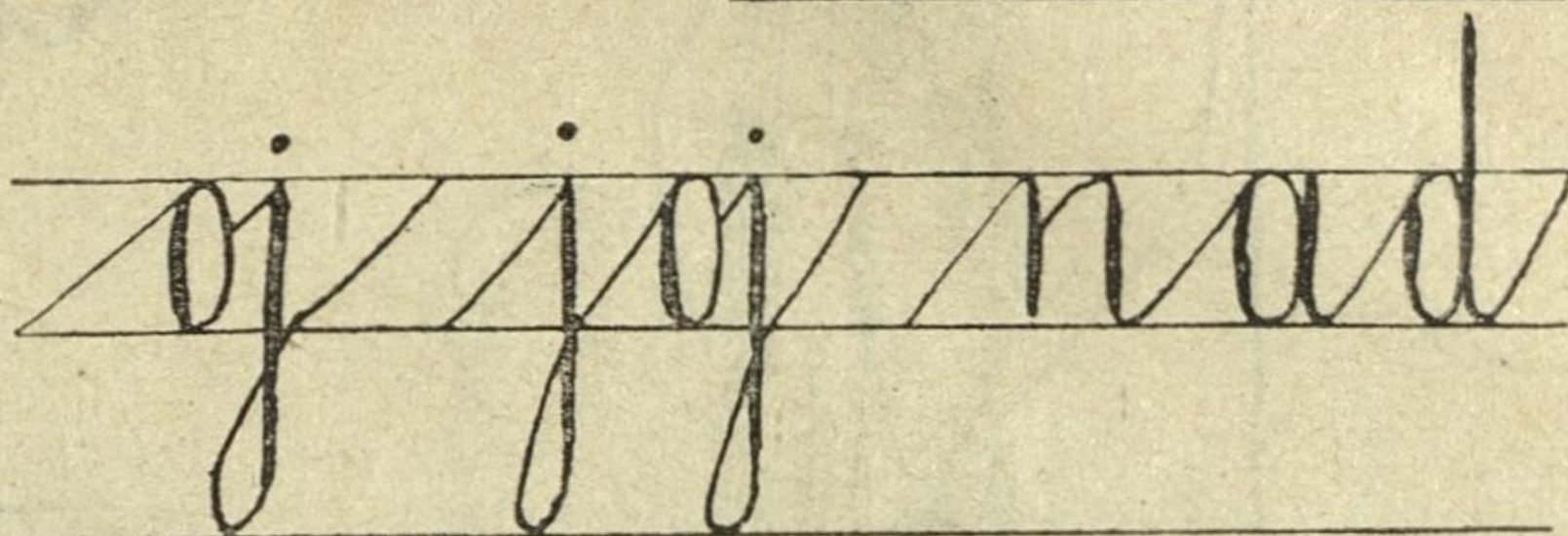
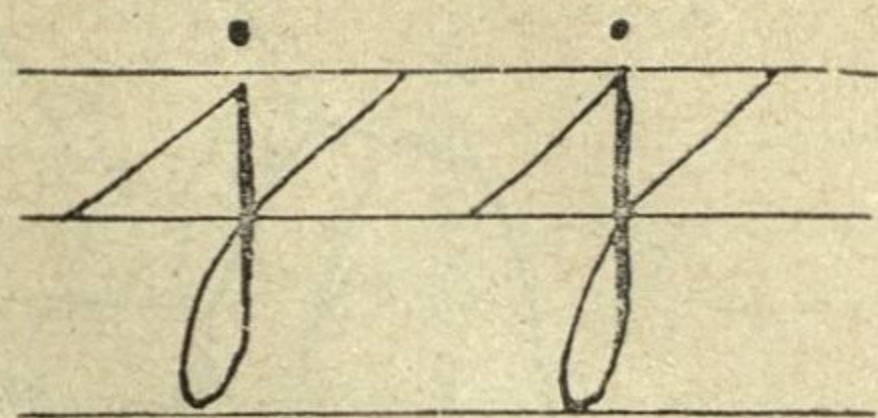

e-den in e-den ni ve-li-ko. ded i-ma
 de-te rad. ho-di-te na le-vi! on ni hud.
 mi di-ha-mo, vi ki-ha-te. mi be-re-mo,
 vi de-la-te. to bo hu-do. re-ka de-re.

■ ■ ■ tri in tri in tri mi da de-vet.
 ■ ■ ■ kam? v do-li-no. od da-vi do
 dre-vi bo-mo o-ra-li. med i-mam rad.

J J J

 ja-bol-ko daj-te de-te-tu, ja-bol-ko
ru-me-no! to je ve-ja.

kaj je na ve-ji? vi-har vi-je ve-je.

v mra-ku.

bim, bam, bom! na ok-na bi-je,
te-ma nam do-li-no kri-je,
mu-ren ho-di tih ob vo-di;
moj o-trok, le do-ber bo-di!

mo-ja ma-ti ku-ha ju-ho. lo-vi-jo je-le-na.
na mor-ju vi-di-te ja-dro be-lo.

ja-dro be-lo nad va-lo-vi je hi-te-lo.

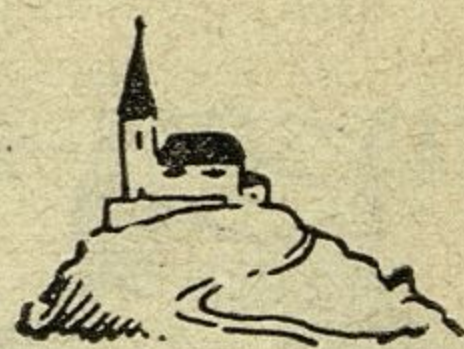

c c c c

ce-na, ce-l, ce-v.

ce-ra, te-ci.

na hri-bu je be-la cer-kev.

de-ca mo-li, da bo ma-mi-ca jo

ra-da i-me-la. te-ci, te-ci mu-ca ti, da
te ma-la ne u-lo-vi! tro-bec tro-bi.

kaj je to? to je ta-ca. ko-li-ko

tac i-ma mu-ca? daj mi ta-co!

e-no jaj-ce. lo-vec lo-vi ve-ve-

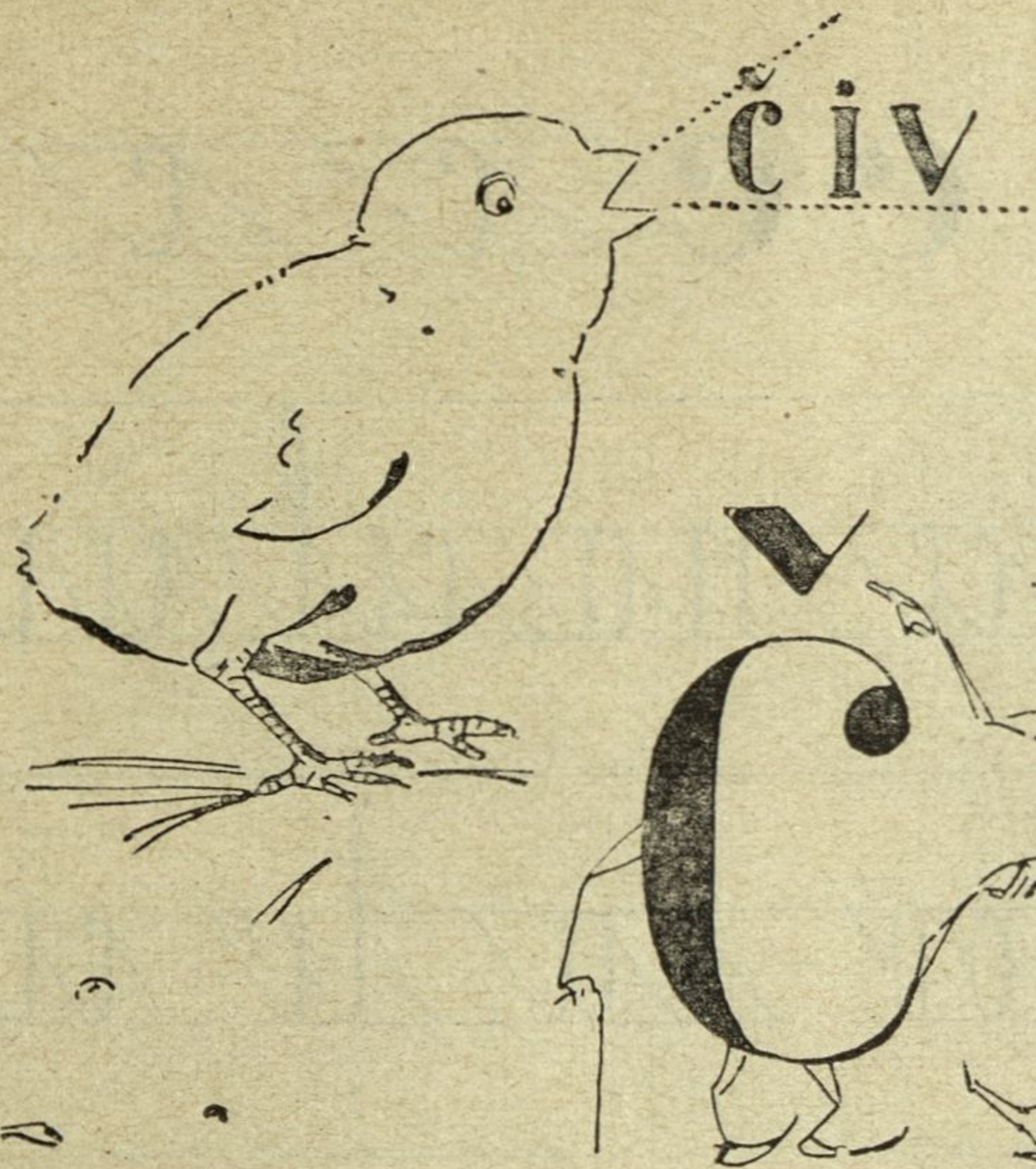
ri-co in ra-co. jaj-ca je-mo ra-di.

re-vi-ca i-ma be-la li-ca. v le-vi-ci

i-ma vi-li-co. v lon-cu je ju-ha. ro-ka-

vi-ca je ve-li-ka. ma-ti me dra-mi. na

ne-bu vi-di-mo da-ni-co. do-ber dan!

č č č č č č

č, č-ka

č, č-ka

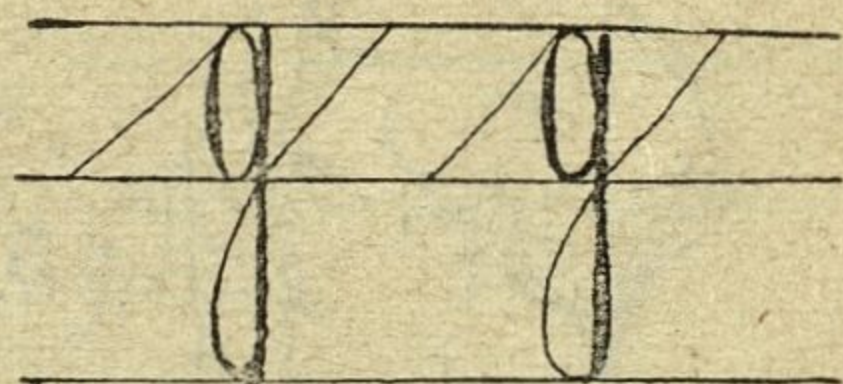

tu je čok, a-li ne-koč je bi-lo
dre-vo. ra-ču-na-mo v ra-ču-
ni-ci. on ho-če ra-co, mi no-če-mo rac.
mo-je ma-če je ču-do, ti-ho ča-ka.
vra-bec čiv-ka: čiv, čiv, čiv! kaj
je čr-ka, kaj je čr-ta? de-ca ra-da
či-ta. či-taj! či-taj-mo! on je la-čen.
daj mu ču-ta-ro in bu-čo! re-ci mu:

tu je meč in luč. lah-ko noč!

g g

gor in dol in

na o-roq, ur-nih noq.

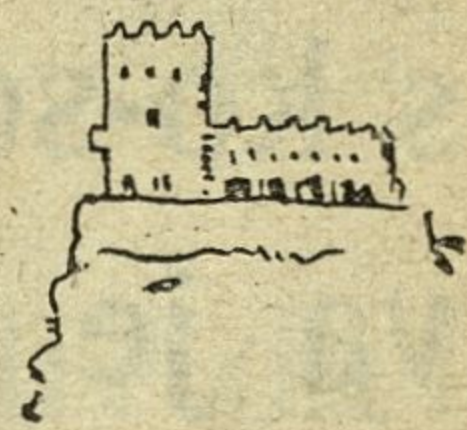

go-ba, de-ček be-re go-be. ur-
no gi-ba no-ge. na go-ri be-
re-mo tu-di ja-go-de. med ja-go-da-mi

je gad. gad je ka-ča. ka-ča
ni-ma nog. go-dec go-de na roq.

na gri-ču je grad, ob gra-du
je grob. kaj ga-ga in ri-ga?

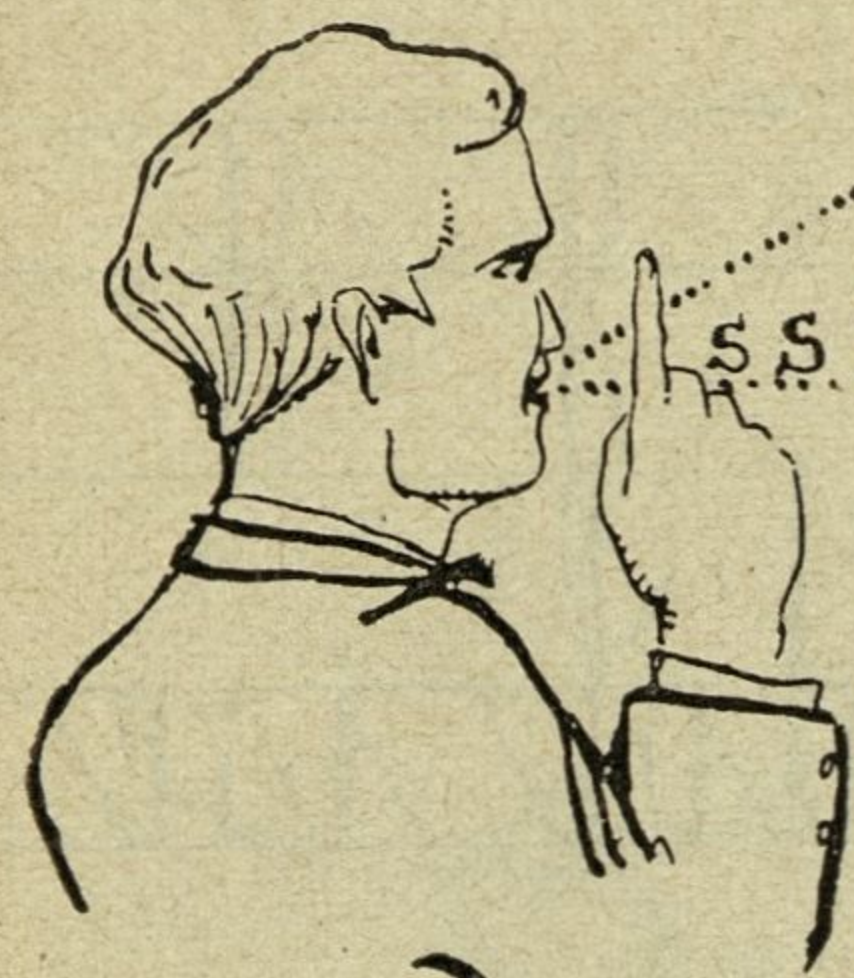
ju-tri je god mo-je ma-mi-ce. on ku-ha.

vo-ja-ki!

trom-ba tro-bi: tra-ra-ra!
hi-tre de-la-mo ko-ra-ke:
ti-ke, ta-ke, ti-ke ta-ke!
kma-lu bo-mo mi do-ma.

S S

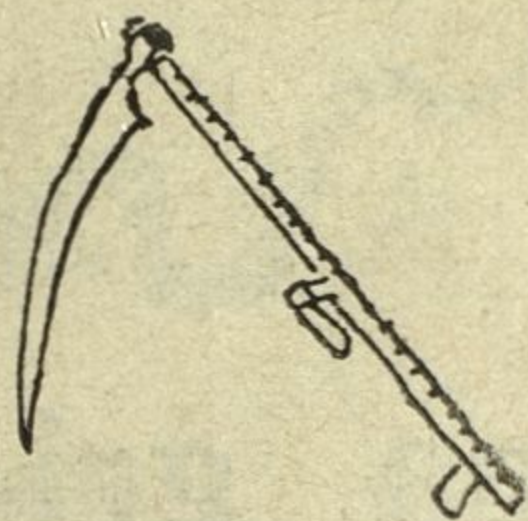
— A A —

— se-di-te —

ti-ho! se-daj se w-či-mo.

so-sed je so-dar. so-dar de-la so-
de. sod je o-kro-gel. to je res.
o-sel je siv in i-ma gri-vo. o-sel ri-ga.
ho-di na des-ni! sen-ca je na
le-vi. ko-sec no-si ko-so v ro-ki.
s ko-so ko-si tra-vo. su-ha tra-
va je se-no. ves dan so ko-si-li. vo-
ja-ki su-ka-jo su-li-co. se-ki-ra se-ka
les. ti si bos. a-li si sit? ne, la-čen sem.
so-va u-ka. sra-ka i-ma čr-no suk-njo.
mi je-mo sir in me-so. ma-ti so-li ju-ho.
mi gre-mo v vas. tu-di vi? o-sem. ■ ■ ■ ■

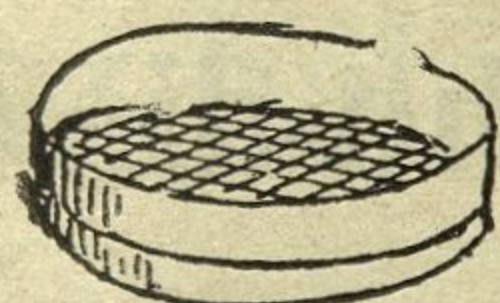
š š š š

š, ma-š

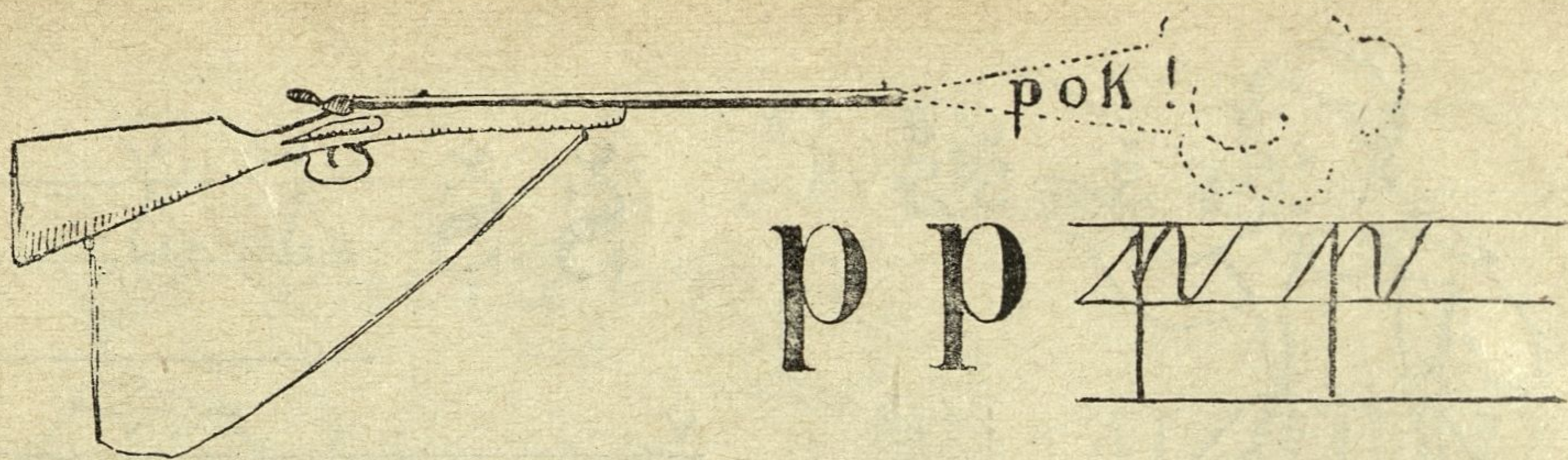
ni-š, miš.

ši-lo bo-de. či-ga-vo je ši-lo? mač-
ka lo-vi mi-ši. miš je si-va. ma-ti
ši-va. i-ma-mo du-šo in te-lo. ti vi-
diš in go-vo-riš. a-li veš? šo-tor.

v šo-to-rih so ci-ga-ni. du-hov-nik
be-re ma-šo. ali si bil da-nes v šo-li? da!
naš to-va-riš ni-ma o-če-ta ne ma-te-re,
si-ro-ta je. gre-mo v šu-mo, tam si u-
lo-mi-mo ši-bo. te-sar te-še. ma-ti ra-bi

re-še-to. a-li je re-še-to ce-lo?

pi-ka, po-ka, to bo mo-ka!

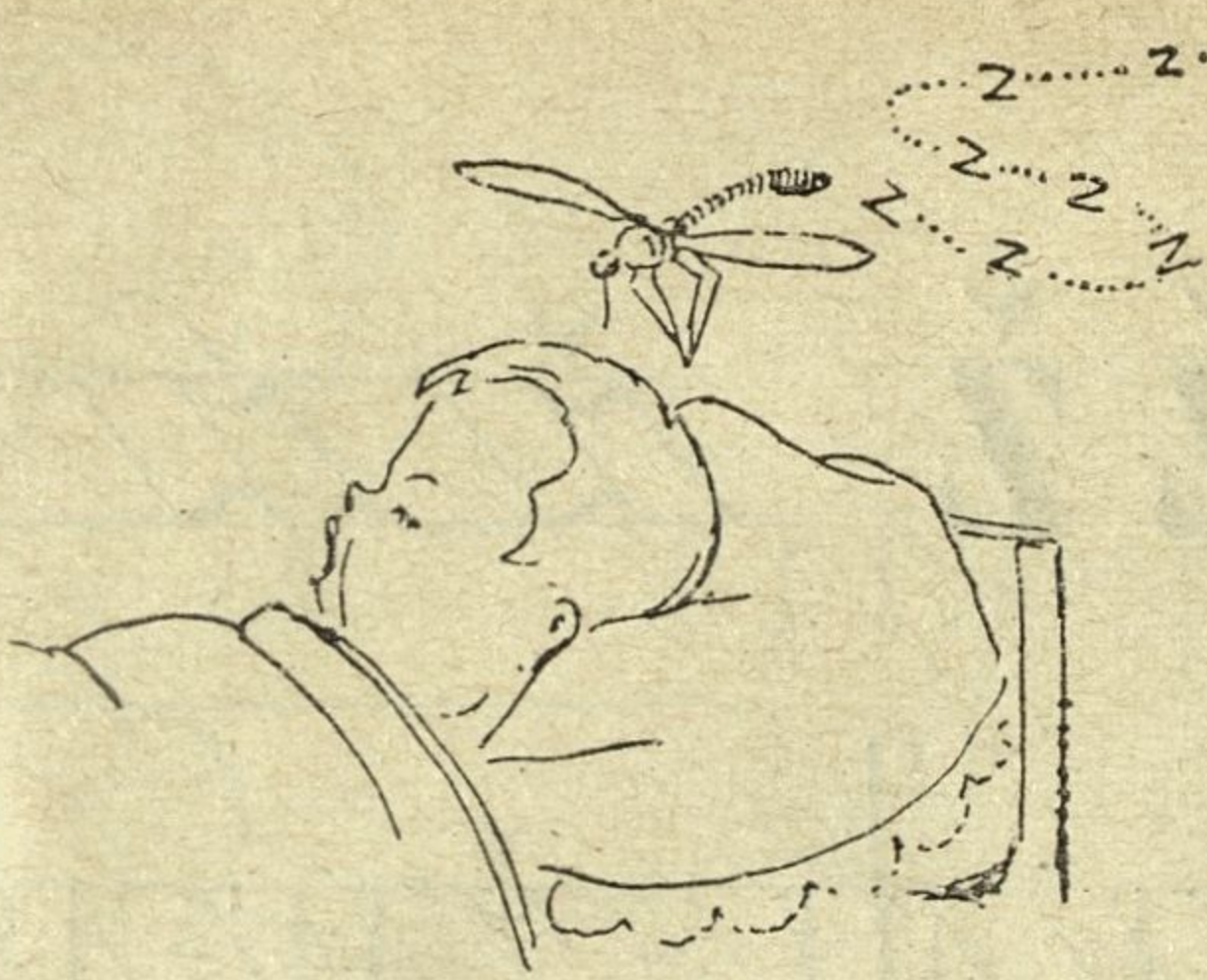
nik, pok, kup vi-sok!

pe-te-lin prav le-po po-je, k se-
 bi va-bi put-ke mo-je. tu-di mi
 po-je-mo v šo-li. v šo-li tu-di pi-še-mo
 s pe-re-som, be-re-mo in ri-še-mo. pe-
 šec ho-di peš. no-ga ga bo-li pa pe-ša.
 mi pu-li-mo re-po. re-pa je bela.
 sod i-ma pi-po in čep. ko-koš če-
 pi na jaj-cih. v pe-či se pe-če kruh.
 mač-ka i-ma lep rep. sa-pa pi-še o-
 krog hi-še. pri-den bo-di! šo-to-ri ni-
 so vi-so-ki in ni-ti ši-ro-ki. kod ho-diš?

ZZ

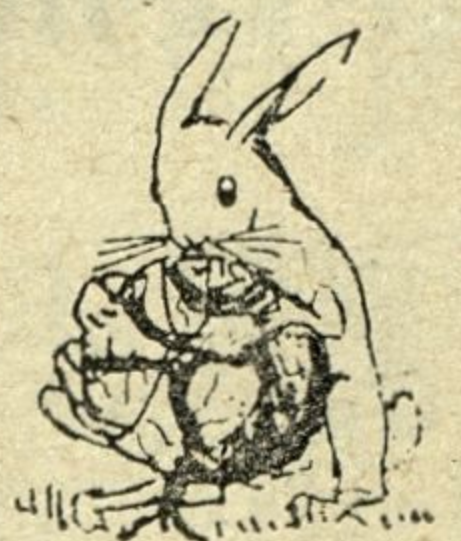
zi-dar zi-da

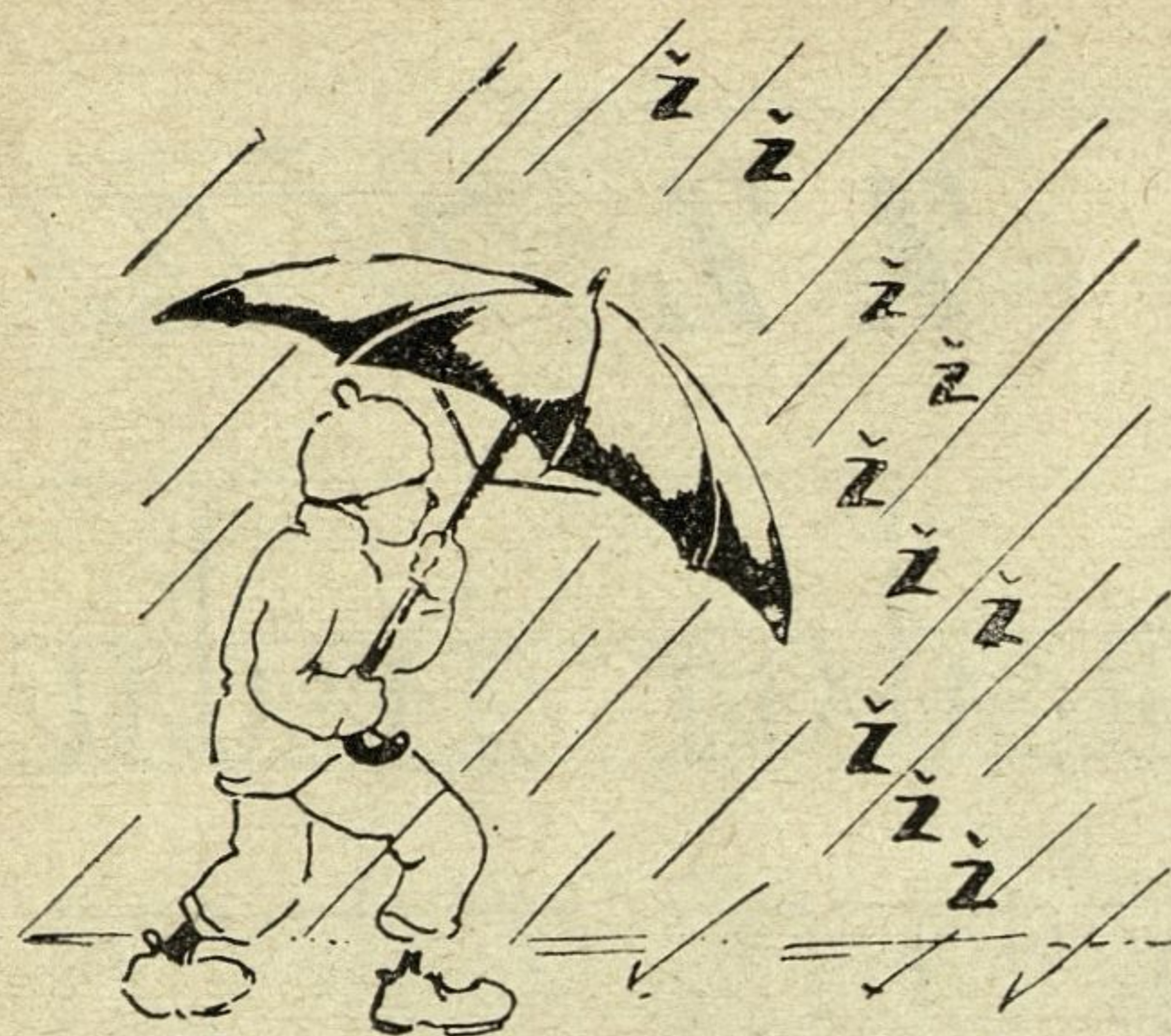
zid. mi-zar de-la mi-ze.

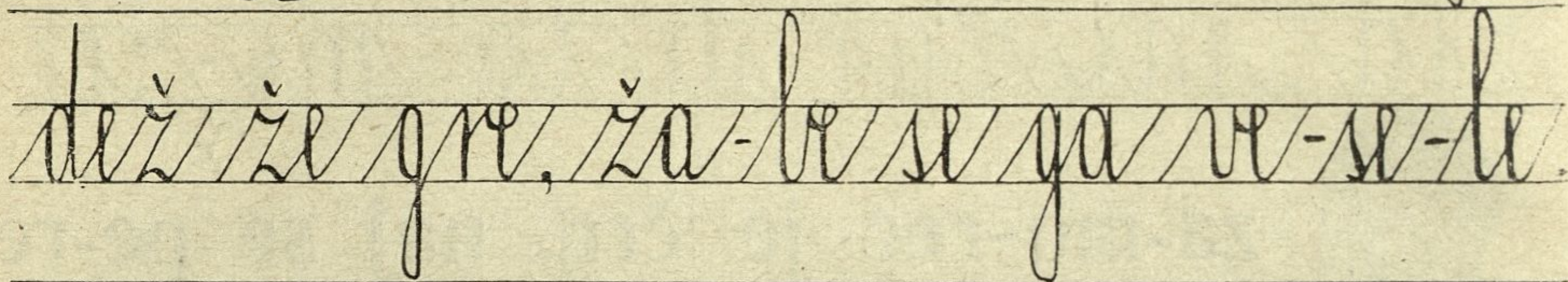
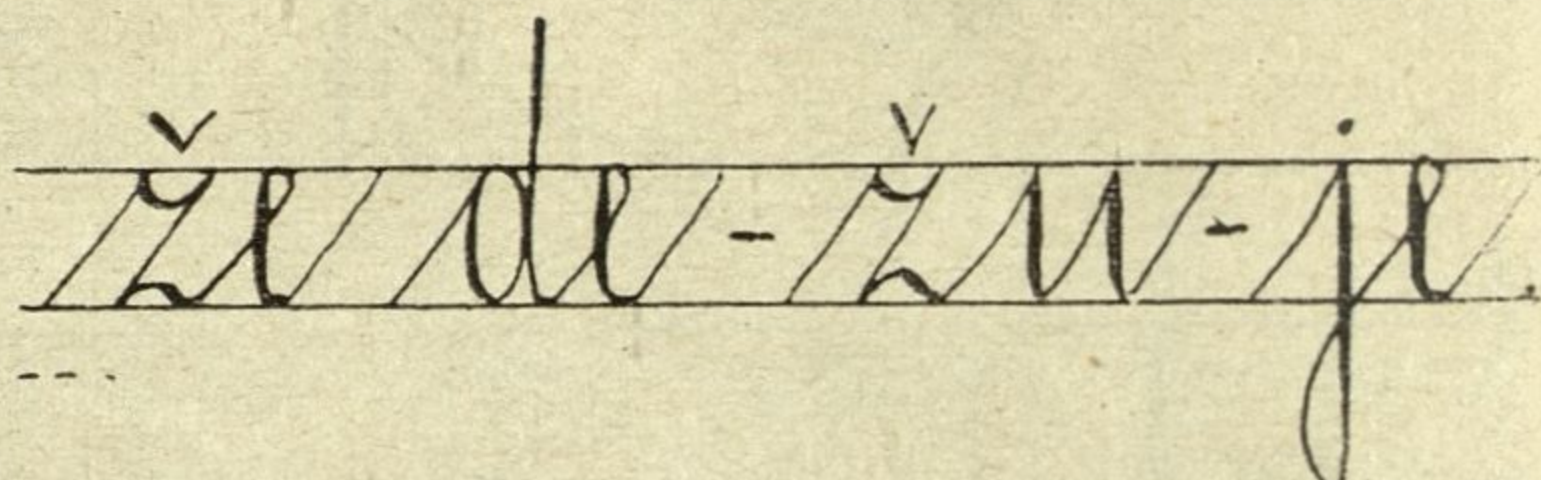
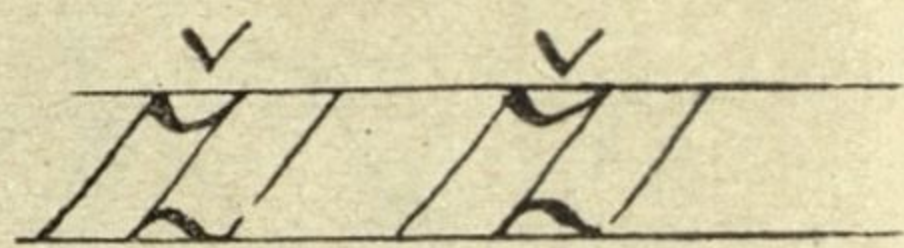
za-mo-rec je črn, naj se pe-re
noč in dan. za hi-šo ze-le-ni za-la
li-pa. poj-di-mo na zrak, zo-ra si-je!
za-li-vaj-te gre-di-ce! o-če i-ma voz.
on vo-zi po le-ti in po zi-mi. po zi-mi
nas ze-lo ze-be. za-kaj? ker je mraz.

Lj lju-ba ma-ti zi-ba de-te. kam se
po-pe-lje-mo z vo-zom? na po-lje.
u-či-telj pravi: zem-lja nas re-di,
lju-bi-mo zem-ljo rod-no! mi jo ho-če-
mo lju-bi-ti. v zel-nik je ho-dil
za-jec na ze-lje, praz-ni-ka ni
se bal ni ne-de-lje.

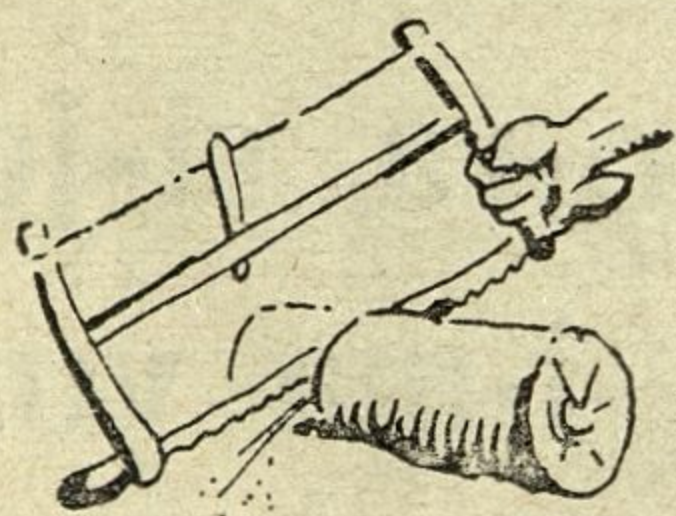

Ž Ž

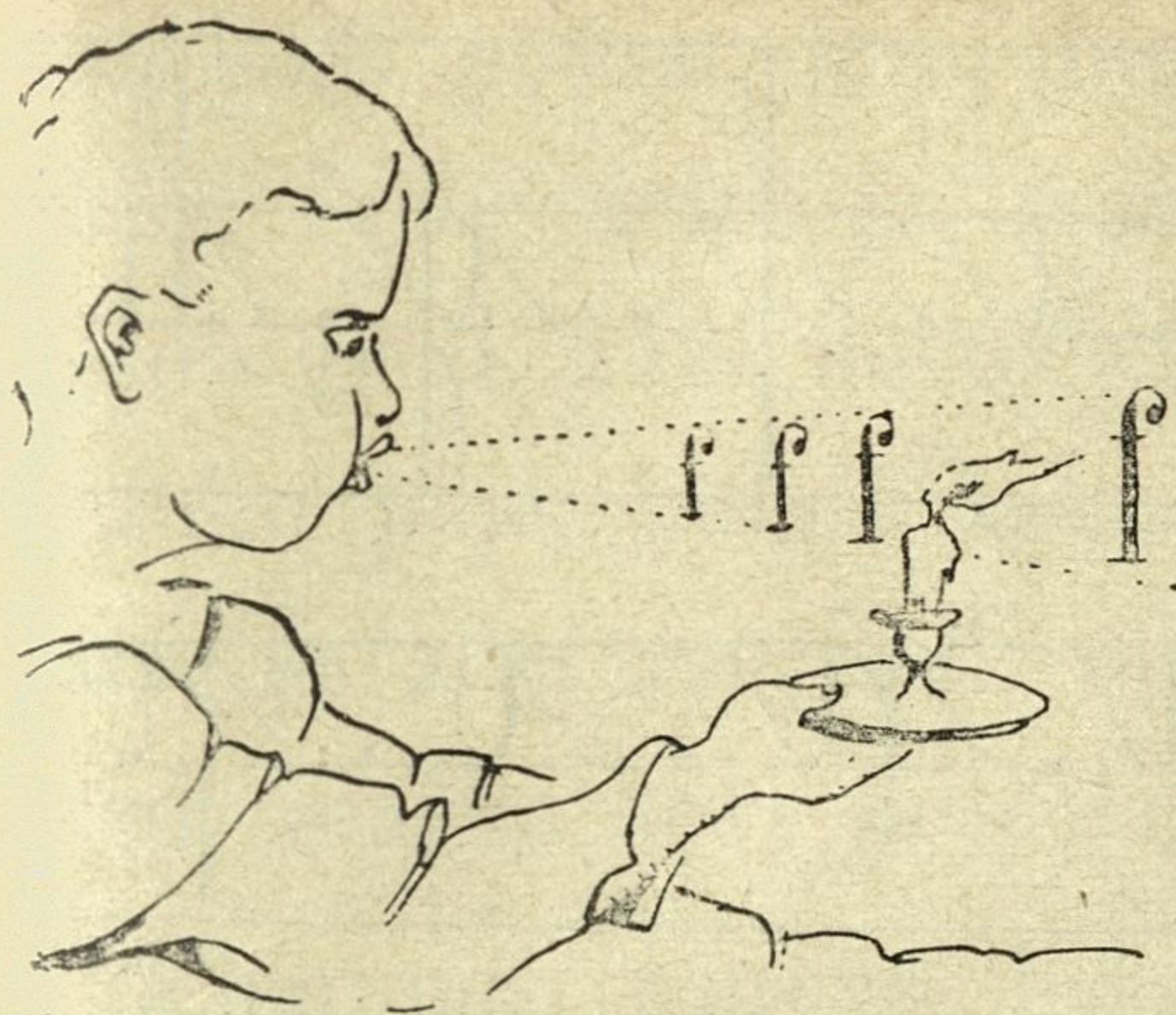
na ža-gi.

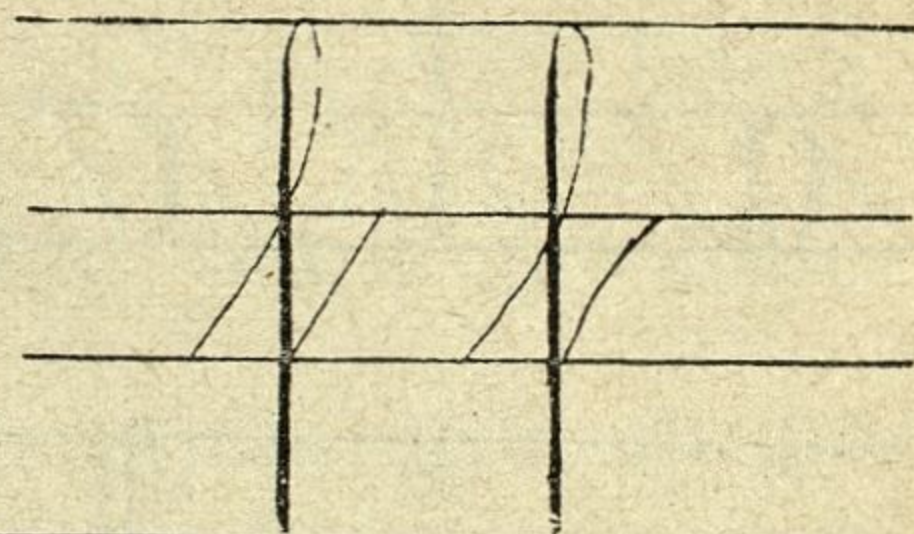
ten-ka ža-ga ten-ko ža-ga,
ži-ga ža-ga.
ži-va pe-sem ža-go vži-ga,
ža-ga ži-ga.

ko-vač ku-je že-le-zo. že-lod
je ze-len. vro-če mu je. za-to
je že-jen. že-tev zo-ri hi-tro, še ma-lo
pa bo ži-to zre-lo. mož in že-na že-ne-ta
ži-vi-no na pa-šo. že-belj je že-le-zen.
to je jež. je-žu se je-že bo-di-
ce. mi hi-ti-mo pre-ko lu-že.

ff

fi-ga, fa-ra,

pi-f, pa-f, pu-f! fa-ra-ni.

fi-žol. fi-žol je-mo ra-di. a-li
tu-di fi-ga je do-bra. fa-ra je
ve-li-ka; fa-ra-ni jo lju-bi-jo. pre-pe-li-
ce fr-fo-ta-jo, ker i-ma-jo pe-rut-ni-ce.
ci-ci-fuj, ci-ci-fuj, nam si-ni-ca po-je.
fej te bo-di, ti u-ma-za-nec! ti ni-si fant
od fa-re. po na-ših ži-lah te-če kri.

nj nj-va ru-me-ni. že-nji-ce ža-nje-
jo ži-to. konj ča-ka z vo-zom.
žre-be te-ka o-krog nje-ga. to je
živ-lje-nje! suk-nja je no-va. cu-nja le-ži
tam v ko-tu. poj-di hi-tro po njo!

a, b, c, č, d, e, f, g, h,

i, j, k, l, m, n, o, p

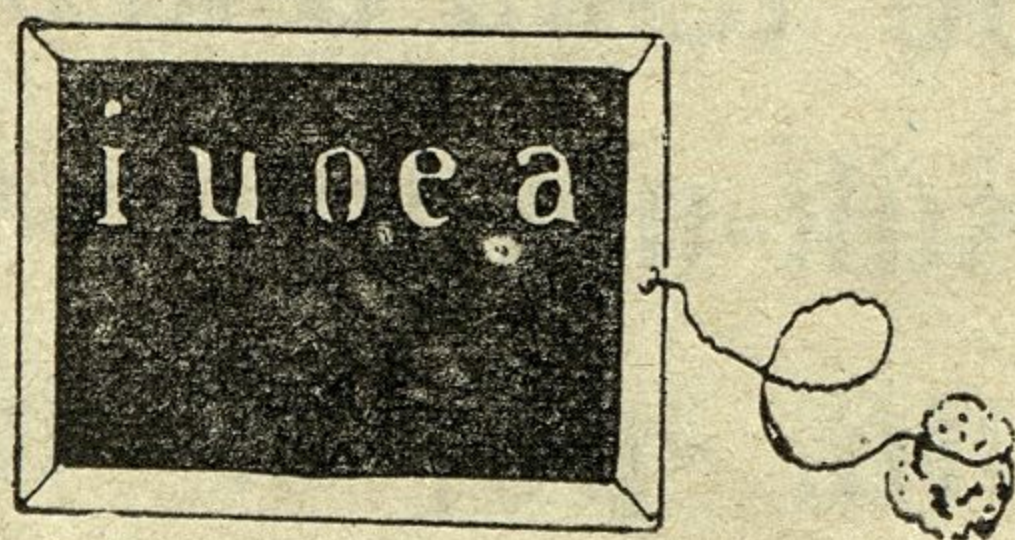
r, s, š, t, u, v, z, ž

a, b, c, č, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n,
o, p, r, s, š, t, u, v, z, ž.

to je mala abeceda. učili pa se bomo
še velikih črk.

.....

ne plaši znoja se in muke,
nabiraj vedno zlate uke,
saj poln veselja in radosti
je že začetek učenosti!

vol hodi počasi. konj hitro teče. osel riga in miga z ušesi. žrebe teka po trati. krava muka, prašič kruli, golob gruli. koza mekeče. pes laja, kaže jezik in zobe. petelin poje, kokoš kokodaka in leže jajca. gos gaga. raca se ziba na vodi. puran se huduje. čebela nabira med. mačka lovi miši in se rada umiva.

jelen nosi rogove. lisica lovi zajce. jež ima bodice. medved ima tace. prepelica petpedika. kos lepo poje. vrabec čivka. osa pika. pajek prede mrežo in lovi vanjo muhe. metulj je pisan. kobilica je zelena.

lev je kralj živali. opice so šegave. kača se vije po pečinah. sova uka. čuk sedi na palici in kima z debelo butico. živali so nam ljube in drage. one nas razveseljujejo in nam pomagajo pri delu.

r

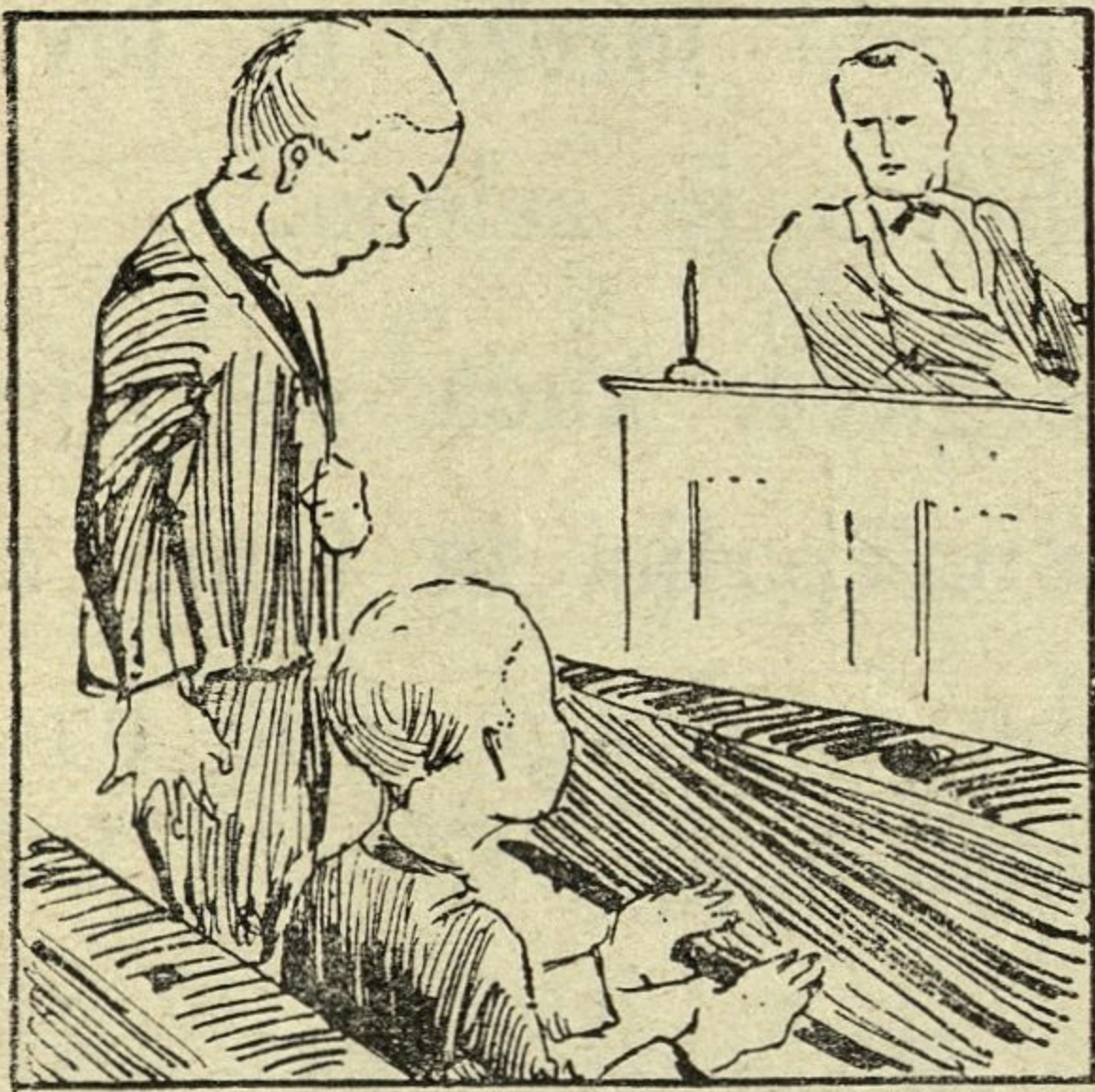
krt je črn. srna beži. sršen brni po zraku. trn bode. grm je že zelen. luč brli. ob potoku so vrbe. konj brca. črv rije pod zemljo. brž prinesi mrvo! pojdimo v trg! v vrtu imamo zelenjavo. vrni mu vrv! veja ima grče. v prsih imamo srce.

zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača.

v V, u U, Vida, Urban,

V, u U, Ujko, Urša.

Vera, Vinke, Urh, Umberto

Učenca.

Urh ni bil priden učenec. V šolo ni rad hodil. Učil se je malo, rad pa je imel lepo suk-njo. V šoli je sedel zraven Vida. Vid je bil snažen deček, ali imel je staro suk-njo. Urh se mu pobaha: „Vidiš, kako lepo suk-njo imam, take nimaš ti.“ V šolo stopi gospod učitelj in pozove Urha naj poštevaj število štiri. Urh stoji kakor čok, stoka in ne ve kaj odgovoriti; sram ga je. Učitelj pozove sedaj Vida. Vid stopi do stola in veselo poštevaj. Učitelj reče: „Vidite učenci, lepa suk-nja nič ne pomaga, če učenec ni priden.“

Uči pridno se, pobožno moli!

Vedi lepo se doma in v šoli!

sr, st, št, sn, sp

c C, č Č

Cene, Črtomir,

c, č, C, Č, Cene, Črtomir

Cecilija, Cvetka, Črtomir,

Cene.

Cene je bil sneden deček. Če je le mogel, je kaj polizal. V kuhinji je stal lonec na polici. Ceneta je lonec hudo mikal. „V loncu“, si je mislil, „je sladka smetana; posnel jo bom!“ Čisto

sam je. Urno smukne v kuhinjo in seže s prstom v lonec. V loncu pa so bili živi raki, ki jih je shranila mati vanj, in eden ga hudo prime za prst. Cene zakriči ves prestrašen in spusti lonec. Čula ga je sestra, ki je prihitela. Veselo se mu posmeje in ga posvari: „Cene, prav se ti godi, to je kazen za snedenost!“

Če je otrok sladkosneden,
pač ni dosti časti vreden.

sv, sl, sm, str, shr

s S, š Š,

Srečko, Šimen,

s S, š Š, Stanko, Stefan

Slavica, Slavko, Simen,

Stara vrv.

Šimen in Srečko sta našla staro vrv na cesti. Vsak bi jo rad imel. Urno skočita do nje. Šimen jo prime za en konec, Srečko za drugi. Skoro jameta si puliti vrv iz rok. Seveda

sta zraven prav grdo vriskala. Še stare vrvi ne privoščita drug drugemu. Šimen kriči: „Spusti; jaz sem jo prvi zapazil!“ Srečko vrišče: „Če si jo ti prvi zapazil, sem jo jaz prvi pobral!“ Vrv pa se pretrga v sredi in oba sta pala na trdo peščeno cesto. Sedaj sta imela, kar sta hotela; vsak svoj košček vrvi in vsak svojo bunko.

Škodo spor ti le rodi!

Sprava boljša je vse dni!

sk, šk, šč, spr, vs

g G, o O, Gregor, Oton,

g G, o O Gašpar, Olga

Gojmir; Otilija, Otokar,

Cvetice.

Otroci so prihiteli iz dvorišča na vrt. Oj kako lepe cvetice so cvetele tamkaj! Olga jih je hvalila: „Gašpar, tvoj vrt je pa res krasen! Gojil si ga pridno.“

Gašpar odgovori: „Gotovo!

Sadil in zalival sem dvakrat na dan. Obiral sem gosenice, ki kvarijo rastlinice. Vidiš, zato vse lepo raste.“

Otilija prikima: „Gašpar, jaz ne dvomim o tvoji pridnosti. Vendar nisi ti vsega naredil.“ Gašpar se posmeje: „Oj kako si zvit! Sam dobro vem, da je Stvarnik ustvaril cvetice in da jim da rasti in cvesti.“

Stvarnik vse lepo je ustvaril
in nato nam v skrb podaril.

cv, dv, hv, kv, tv, zv, stv

e E, Eva, Emil, Erna,

e E, Erogen, Emanuel,

Ena ptička.

Ena ptička priletela.
Gor na okno se je vsela.
Ona poje, žvrgoli;
vse mlade fante prebudi.

„Ej vi fantje, le vstanite!
Eno pismice spišite
do očeta, matere
in do sestre ljubljene.

Urno so fantiči vstali.

Eno pismo so spisali
do očeta matere
in do sestre ljubljene.

Sestri so pozdrav poslali,
očku roko so podali
črez te gore zelene
mamici pa so srce.

pt, ml, blj, zdr, vst

i l, j J,

Ivan, Jernej

i l, j J, Ivan, Jernej

Jezus in sveti Jakob.

Jezus in sveti Jakob sta šla po svetu. Vroče je bilo, cesta vsa prašna, da sta trpela žejo. Jezus zapazi v cestnem prahu podkev. Izgubil jo je konj. In reče Jakobu: „Jakob, poberi podkev!“ Jakob pa odvrne: „Ej, kdo se bo pripognil za borno podkev!“ In gre dalje. Jezus pa se molče pripogne, dvigne podkev in jo spravi. In šla sta dalje. V bližnji vasi proda Jezus podkev za novec in kupi črešnje. In sta šla dalje po prašni cesti, Jezus naprej, sveti Jakob za njim, truden in žejen. Od časa do časa spusti sedaj Jezus črešnjo za črešnjo na cesto. Sveti Jakob hlastno segne za vsako črešnjo in jo pojé. Oj kako mu je teknil sočni sad! In ko dvigne zadnjo, se Jezus obrne in mu namigne: „Če bi bil poprej ročno nobral podkev, ne bi ti bilo sedaj treba se tolikokrat pripogniti.“

šl, šn, čn, gn, kn

h H, k K, Hinko, Krilan,

h H, k K, Hinko, Krilan

Hinko, Heliček; Kazimir,

Odmev.

Hinko ni še nič vedel o odmevu. Ko nekega dne skače po travniku, zakliče: „Ho, hop!“ Iz bližnjega gozda zasliši prav tako: „Ho, hop!“ Hinko se temu začudi in zakliče: „He, hej! Kje si?“ Glas se zopet zasliši: „He, hej! Kje si!“ Hinko zakliče: „Glumpec ti!“ Jekne mu iz gozda: „Glumpec ti!“ Kaj jezen plane Hinko v hladni gozd, blodi po njem in išče dečka, ki se tako šali ž njim, pa ne najde nikogar.

Hiti domov in vse potoži materi. „Ej,“ reče mati, „sedaj si se pa sam izdal, Hinko! Ker pregovor pravi:

Kakor kliče človek v gaj,
tak glasi se mu nazaj.“

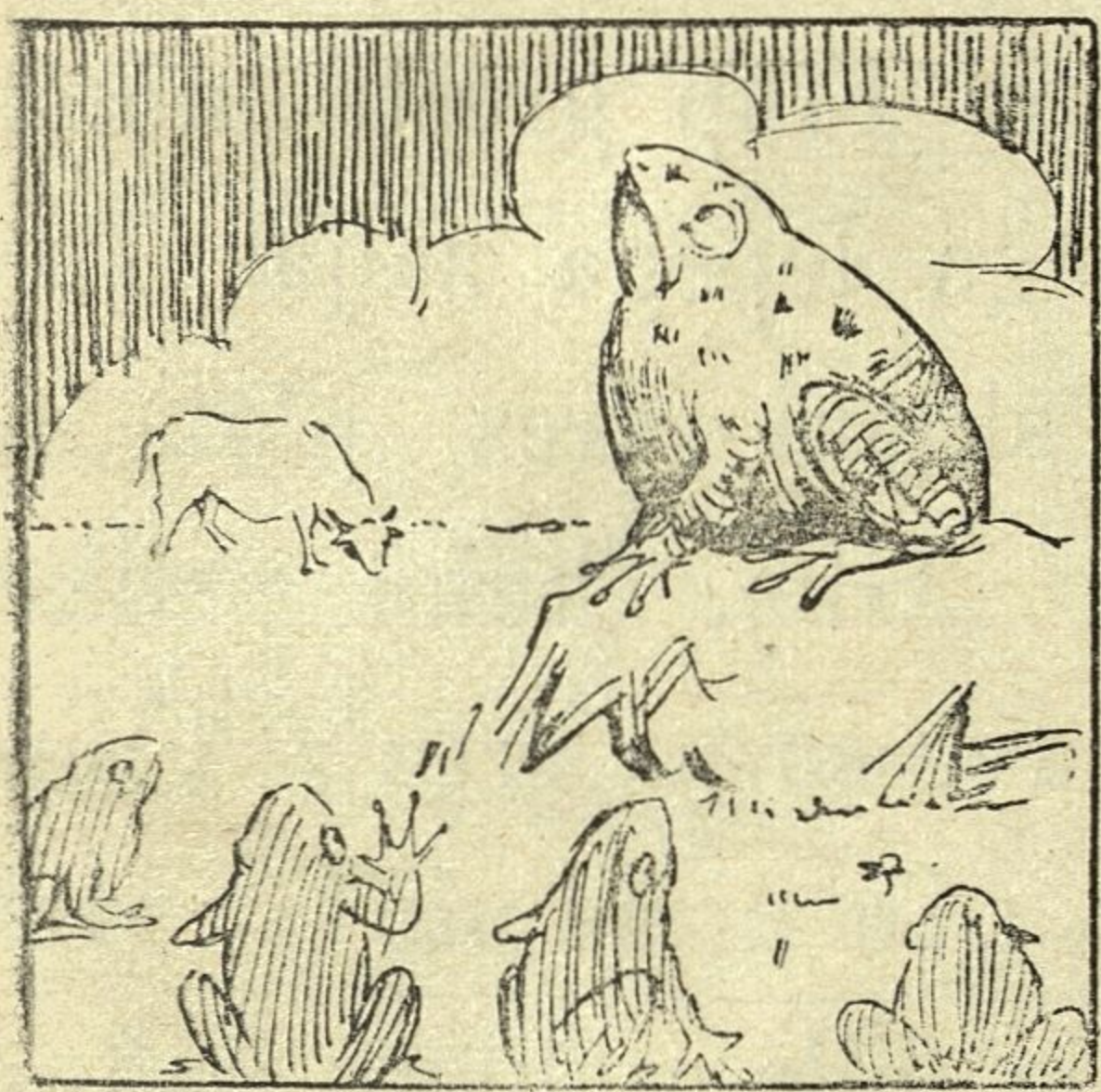
bl, čl, gl, hl, kl, pl, sl

z Z, ž Ž,

Zora, Žiga,

z n, ž n, zrinko, heljko

hofka, hala, žiga, heljko,

Žaba in vol.

Žaba vidi na pašniku vola, ki ga je pasel kmet. Zelo rada bi bila tudi ona tako debela. Zato sede na kamen in se napihuje. Črez nekaj časa vpraša s kamna množico drugih žabic:

„Kaj nisem li že tolika kakor vol?“ Žabice odgovore: „Ej nisi ne, še mnogo manjka!“ Žaba se le pogumno napihuje in vpraša: „Zdaj sem pa že tolika?“ — „Še nisi, ne!“ Hudo je bilo žabi, ko to sliši. Vendar reče: „Kmalu bom tolika, saj ne manjka mnogo več!“ In napihuje se in napihuje, dokler slednjič ne počí. Žabice so nato zaregljale:

„Kdor se napihuje,
prazno glavo oznanjuje“.

km, mn, vpr

t T, f F,

Tine, Fedor,

t T, f F, Terezija, Ferdo,

Tomaž, Tone, Filip, France.

Zelnata glava.

Tomaž in Filip gresta mimo vrta polnega lepega zelja. Tomaž se skloni črez plot in vzklikne: „Glej, kako velike zelnate glave so na vrtu!“ Filip odgovori: „To ni še nič! Videl

sem nekoč zelnato glavo, ki je bila tolika, kakor naše župnišče.“ Tomaž je takoj vedel, da se je Filip zlagal. Sklene ga osramotiti pa reče: „To je bila res velika zelnata glava. I nu, sploh je vse mogoče. Jaz sem nekoč izdeloval kotel, ki je bil tolik kakor naša cerkev.“ „Kaj?“ se začudi Filip. „Čemu je neki bil tak kotel?“ Takoj odvrne Tomaž: „Hoteli so v njem skuhati tisto zelnato glavo, ki si jo videl ti!“

Tak se onemu, ki laže,
sklepčno laž takoj dokaže.

skl, spl

p P, r R,

Peter, Rado

p P, r R, Paulina, Romul,

Pavelj, Pij Robert, Roža

Hrast in bučevina.

Pod košatim hrastom leži kmetič in si briše znoj. Premišljuje bučevino, ki raste zraven njega ob plotu. Pa začne odkimavati rekoč: „To je zmota! Ona slaba bučevina rodi tako težek sad. Ta močen hrast pa nosi tako malovreden sadek. Ravno narobe bi bil jaz ustvaril svet. Roditi bi morala bučevina male želodke, to znamenito drevo pa težke buče. Res bi ga bilo veselje gledati!“

Toliko da izreče, zgane veter veje in utrga želod s hrasta. Ravno na nos mu pade in ga hudo zbode. „Joj,“ zakliče kmet. „Če bi bil ta želod buča, gotovo bi mi zmendrala glavo!“

Kar Stvarnik naredi,
vse modro stori.

zb, zg, zm, zn

b B, Bogomila, Bogomir,

B B, Breda, Božidar,

Blaz, Bojana, Barbika,

Velika knjiga.

Oče reče sinu: „Branko vstani, pojdiva! Hočem ti pokazati največjo knjigo na svetu.“ Branko skoči na noge. Tako knjigo bi pač rad videl. Brzo korakata z očetom preko polja

in prideta na vrh visokega hriba. Branko se ozira na okrog in vpraša: „Kje je ona velika knjiga?“ Oče odgovori: „Poglej na okoli, Branko, in videl jo boš!“ Branko gleda in gleda in reče: „Ravno polje vidim, gozdove in travnike, hribe in doline, potoke in reko, in tam daleč skalnato gorovje. Knjige pa ne vidim nobene.“ „In kljub temu gledaš že ves čas vanjo!“ Tako odgovori oče. „Kar namreč vidiš, to je velika knjiga, ki jo je napisal sam Bog. V nji so zapisana božja dela in božja dobrota.“

knj, klj

a A,

Anton, Anica,

a A, Agata, Alojzij,

Amalija, Antonija, Adam

Ječmenček.

Anica je bila zelo izbirčna. Ko prinese njena mati opoldne ječmenček na mizo, reče Anica: „Ječmenček je premalo zabe-ljen, ne bom ga jedla, ne!“ „Prav,“ odgovori mati Anici.

„Ako nočeš jesti tega ječmenčka, ti pa za večerjo napravim boljšega.“ Popoldne gre Anica z materjo na njivo krompir kopat. Ko prideta domov, prinese ji mati obljubljeno večerjo. Ali ji je sedaj dišala jed! „Ah, to je res drug ječmenček! Ta se mi prilega!“ Tako je vzkliknila Anica in pojedla ga je polno skle-dico. Mati se ji nasmeje in reče: „Anica, to je bil prav tisti ječmenček, ki si ga pustila opoldne. Samo da ti je sedaj bolj teknil, ker si ves popoldan delala.“

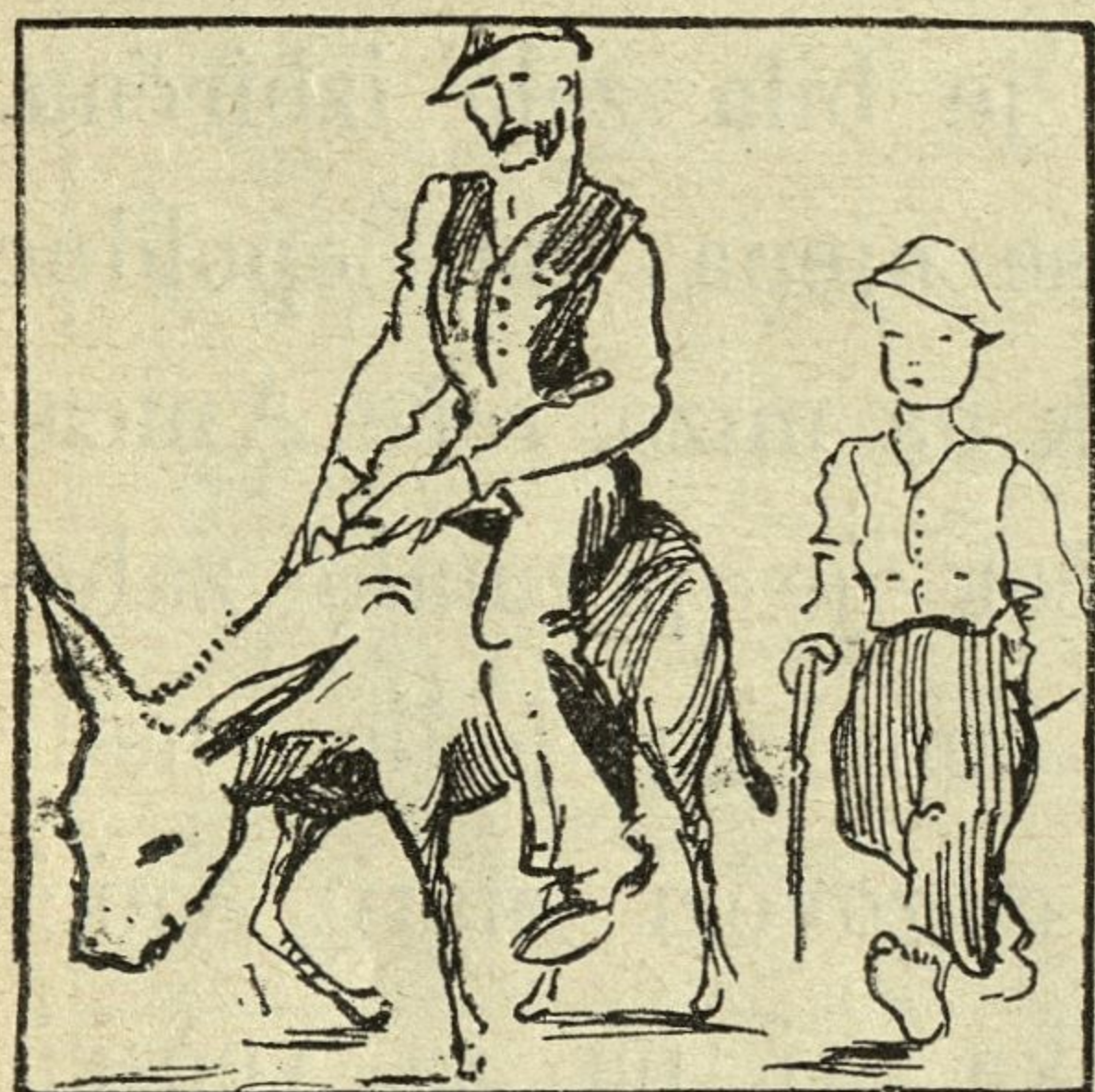
Glad je najboljši kuhar.

dl, blj

n N, m M, Nada, Marija,

n N, m M, Neža, Metod,

Nace, Nikolaj, Mirko, Mila,

Mlinar in njegov sin.

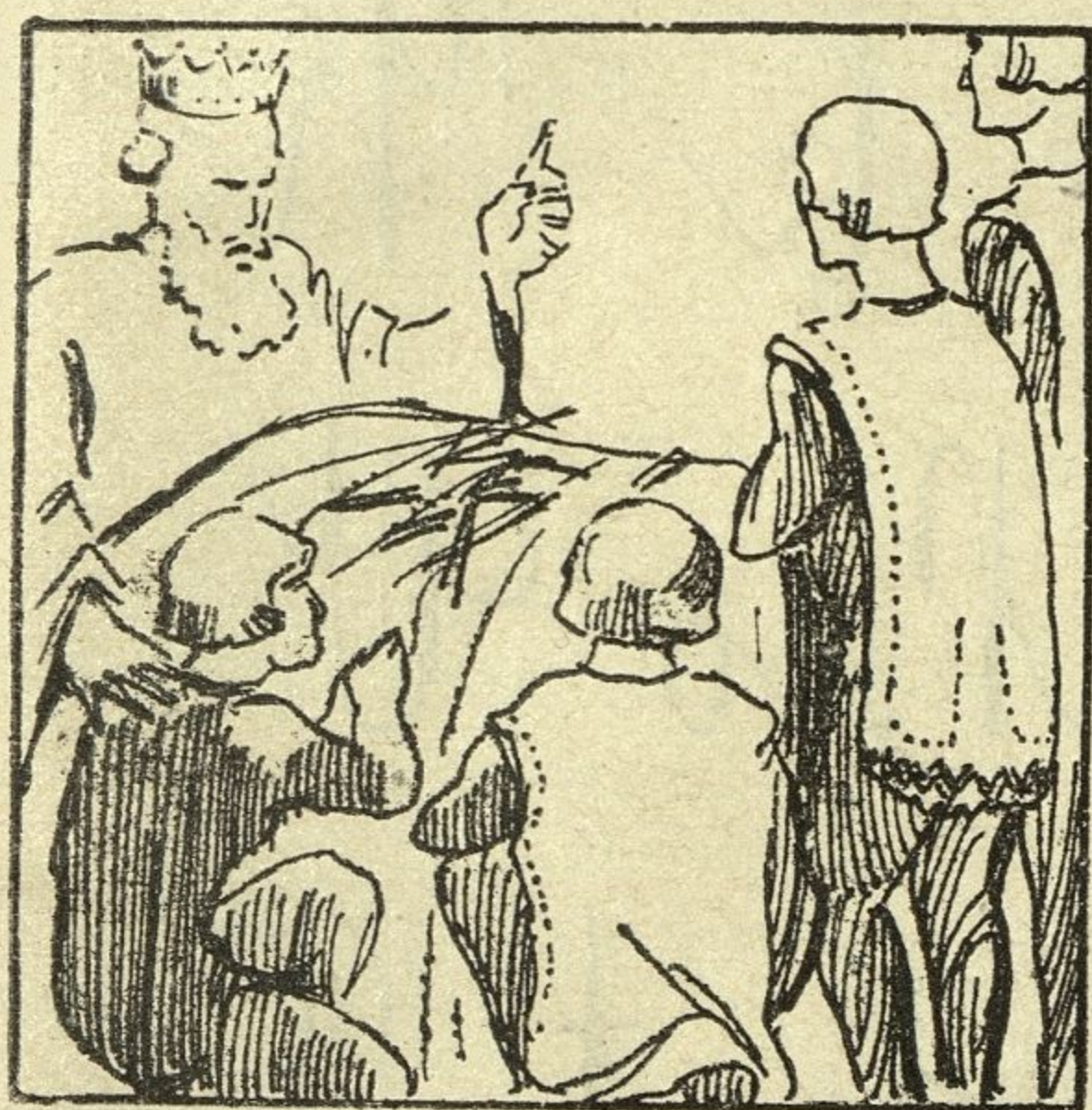
Mlinar in njegov sin ženeta osla na prodaj. Med potjo ju sreča kmetič in reče: „Ne, nista pametna, da vama gre osel prazen!“ Mlinar posadi sina na osla. Ali kmalu srečata voznika, ki reče dečku: „Mlad človek si pa jezdiš! Tvoj stari oče pa vleče pete po pesku!“ Sin skoči z osla na tla in oče sede na žival. Zdaj ju sreča kmetica, ki vzklikne: „Neusmiljeni oče ti! Tako široko sediš v sedlu, otrok mora pa peš hoditi.“ Nato vzame mlinar še sina k sebi na osla. Ugleda ju ovčar, ki pravi: „Zlobna človeka, ali se vama ne smili žival?“ Sedaj razjašeta oba in oče reče: „Moj sin, sedaj lahko vidiš, da se vsem ljudem ne more ustreči!“

dl, ml, tl, vl, zl

I L, d D, Lev, Danilo,

L, d D, Lucija, Drago

Luka, Lazar, Dragica

V slogi je moč.

Kralj je imel sedem sinov, ki so se večkrat prepirali med seboj. Dolgo jih je svaril, ali zaman. Nekoč jih pokliče k sebi. Ležal je na smrtni postelji. Ko se sinovi zbero, jim reče: „Ljubi sinovi! Ločiti se bom moral od tega sveta. Glejte tu snopič sedmero trdno povezanih palic. Kdor jih prelomi, bo imel kraljestvo. Le poskušajte!“ Sinovi poskušajo drug za drugim, ali zaman. Vsak pravi! „Ljubi oče, to ni nikakor mogoče!“ Kralj odgovori: „Dajte mi sem palice!“ Nato razveže snopič in prelomi vsako palico posebej brez najmanjšega truda. „Tako je pač lahko!“ vzkliknejo sinovi. „Dobro,“ odvrne kralj. „Prav tako kakor s temi palicami je tudi z vami. Dokler boste složni, vas ne premaga nihče. Ako pa boste nesložni, se vam zgodi kakor tem palicam.“

Mala in velika abeceda.

a A, b B, c C, ě ě,

d D, e E, f F, g G,

h H, i I, j J, k K,

l L, m M, n N, o O,

p P, r R, s S, š Š, t T,

u U, v V, z Z, ž Ž.

a A, b B, c C, č Č, d D, e E, f F,

g G, h H, i I, j J, k K, l L, m M,

n N, o O, p P, r R, s S, š Š, t T,

u U, v V, z Z, ž Ž

POJASNILA.

Ljubi Slovenci! Mi smo, Bog ve,
dosti preišljevali, s kakšnimi
črkami bi mogli našo besedo
prav, po pravopisu stalno
in razumljivo pisati.

Primož Trubar leta 1550.

Dovedite kmete do tega, da
bodo učili svoje otroke
slovensko brati!

Primož Trubar leta 1561.

Slovenskih knjig ne berejo
samo po mestih, kjer imajo
občne šole, temveč tudi po
večjih vaseh kmetje in njihovi
otroci z velikim hrepenenjem
in z veliko radostjo.

Primož Trubar leta 1582.

Ne zamerite mi, da sem pričaral velikega duha smelega početnika naše novoslovenske književnosti ter njegove čase vam in sebi v spomin, ali — sam ne vem kako — dosledno me je spremljal zvok njegovega imena, ko sem se lotil pričujočega dela, ko sem ga oblikoval in dokončal. Ni bilo ne malo ne lahko delo spisati abecednik, namenjen izključno domači rabi, saj je pričujoči prva moderna knjiga te vrste med Slovenci. Ali sem zadel povsod pravo, to bodo sodili oni, ki bodo knjigo rabili in preizkusili. Prepričan pa sem, da bo koristila.

Iskal sem najkrajšo in na'prikladnejšo pot. Oprt ob svoje dolgoletne izkušnje, sem mnogo preišljeval in pretehtal. Pred vami leži drobní zvezek; presodite! Ali bodisi kakorkoli, ena zavest me navdaja z upravičenim ponosom in ta je, **da sem podal pošieno delo, vseskozi samostojno, izvorno.**

I. O čitanju in pisanju.

Čitanje in pisanje, v navadnem pomenu besede, ni umetnost, temveč je spretnost, ki se ji priučí vsak povprečno nadarjen človek posebno v svoji mladosti. Zato moremo čitanje in pisanje učiti tudi druge. Kdo pa naj uči to spretnost? Vedno oni, ki jo sam

dobro pozna, in ki ve, kako se bo lotil učenja. Naši dedje so se učili drug od drugega, celo brez abecednika, kar naravnost iz sv. pisma ali iz molitvenika. Tako pripoveduje n. pr. naš ranjki pisatelj Alešovec v svojih spominih, da ga je naučil brati njegov oče čevljar. Treba imeti le nekoliko veselja do takega poučevanja, nekoliko razboritosti, **mного potrpljenja z začetnikom in železno doslednost**. Ne odjenjati, pa pojde s časom. In je vedno šlo gladko.

Kdor ne čuti teh lastnosti v sebi, naj prepusti delo drugemu, sposobnejšemu. Saj takih ne manjka v nobeni družini.

II. O pričujočem abecedniku.

V čem se razlikuje v glavnem pričujoči abecednik od naših dosedanjih šolskih? Mislím, da moram to povedati vsaj onim, ki ga bodo rabili, da uče paglavčka v domači hiši branja in pisanja.

Moj abecednik v prvi vrsti ni šolsko suhoparen. O tem se prepriča **takoj vsakdo**, ki premotri že njegovo **veselo vnanje lice**. Dalje pa:

1.) izvajam glas, kjer le možno **iz naravnih glasov**, o čemur bom še govoril. Za glas podajam takoj črko. Opustil sem tedaj metodo «vzornih besed», po kateri se stavek najprej deli v besede, beseda v zloge in se slednjič pridobi iz zloga zaželjeni glas. To se mi je zdelo za domači pouk predolgovezno in predlogočasno.

2.) da olajšam začetniku branje glasovnih zvez, sem se poslužil začetkoma nekoliko **živahnih, drastičnih risb**, dobro vedoč, da domača hiša ne razpolaga s premakljivimi črkami.

3.) otrok bere po mojem abecedniku že od 7. strani naprej **v stavkih**, ki so vrhutega, če le možno, med seboj v zvezi, in pri velikih črkah **bere že kratke, vesele povestice**.

4.) pri malih črkah se pri vsaki novi črki, tedaj **na vsaki strani ponavljajo vse do takrat spoznane črke**. Vsaka stran vsebuje tedaj tudi splošno ponovitev starega gradiva.

5.) **obsežno bralno gradivo** pri vsaki črki naj nadomešča učne pripomočke, ki jih sicer rabi šola.

6.) zveze s soglasnikom «r» sem vpeljal že pri malih črkah (tr, br, hr...). Zdelo se mi je to važno. Samoglasniški «r» ima poseben odstavek na strani 27. Mehčana «lj» in «nj» jemljem tudi koncem malih črk. Sta sicer težka, ker se v navadnem izgovoru ne slišita, izvzemši v nekaterih besedah (n. pr. ljub, ljudje, njiva, njegov). Dobro bi pa bilo, ako bi otroci glas «j» v mehčanem «lj» in «nj» dosledno izgovarjali.

7.) **težje zveze dveh ali treh soglasnikov spoznavajo otroci postopno**, ko se uče velikih črk, med katere sem skušal porazdeliti glavnejše teh zvez.

8.) izbral sem **pokončno pisavo**, ne samo ker je predpisana v šolah, temveč tudi ker je otroku bolj priležna.

9.) za primerno velikost in jasnost črk ter za ilustracije se moram le zahvaliti založništvu in tiskarni «Edinost», ki mi je dala na razpolago svoj bogati črkovni material, ter umetniku **M. Bambiču**, ki je izvršil risbe v mojem smislu.

10.) abecedniku nisem pridodal še posebnih berilc, ker se mi zdi gradivo, ki ga ponuja, povsem zadostno za eno leto. Za nadaljne bralne vaje naj uporabi otrok pozneje moje «Drugo berilo» z bogato snovjo iz nazornega nauka in mladinske liste.

III. O učnem postopanju.

Kako naj pripravim otroka do spoznavanja črk in do branja?

Zapomnimo si enkrat za vselej sledečo pot, ki ji bomo sledili pri vsaki črki, ki jo vzamemo na novo:

1.) najprej naj otrok točno **dozna dotični glas in naj ga ponovno izreka jasno**. To vobče ni težavno. Težavo dela nekaterim otrokom le izreka glasu «r», ponekod tudi glasu «k».

2.) **za glas mu pokažemo znak, to je črko**; najprej tiskano, potem pisano. Črko naj si otrok dobro ogleda. Opozorimo ga na njeno obliko, na njene dele, na njeno podobnost s kakšnim poljubnim predmetom, na njeno podobnost s kakšno drugo črko, a hkrati na razliko med njima. Tako pri pisanih kakor pri tiskanih črkah.

3.) **črko napišemo samo zase**. To moramo otroku pokazati lastnoročno. Opozorimo ga na tenke («gor») in debele («dol») črte, na pike, zanjke, črtice in kljukice ali strešice i. t. d. Vsake črke naj otrok napiše več vrst, **pri pisanju pa naj hkrati izgovarja glas za črko**. S tem pomaga spominu.

4.) že pri prvem soglasniku («n») začnejo **zveze nove črke z ostalimi**. Te zveze prizadevajo začetnikom precej težave. Govoril bom še o tem.

5.) vaje v čitanju iz abecednika.

6.) vaje v prepisovanju iz abecednika.

7.) pozneje vaje v narekovanju kratkih stavkov.

Kako naglo naj se prehaja od ene črke do druge?

Splošno pravilo se glasi: v začetku počasneje, nato hitreje.

Glavno pravilo pa ti bodi: **Ne jemlji novih črk, dokler si otrok ni prejšnjih dobro vtisnil v spomin** in dokler ne bere gladko dotičnih strani, ter po sluhu napiše črko, če mu jo narekuješ. Ako pozneje opaziš, da je otrok kaj pozabil, vrni se k dotični črki in ponavljaj tamkaj!

IV. O doznavanju glasu in spoznavanju črk.

Glas izvajaj iz vsakojake podobice, ki stoji v abecedniku pred črko. To ni težko. Otrok naj si podobico dobro ogleda, če potreba, mu jo tudi ti razložiš nekoliko. Potem vprašaj takole:

Kako piska piščal? — iiii! — Ali pa:

Kako tuli volk? — uuu!

Kako vzklikne deček, ko se začudi nad kronano žabico? — oooo!

Kako vzklikne deklica, ko pozimi stopi k gorki peči? — aaaa!

Kako svari deček drugega, ki skače? — eeee!

Kako piha veter? — vvvv.

Kako tika ura? — t,t,t!

Kako melje mlinček? — rrrrr!

Kako diha deček v premrli roki? — hhh!

Kako kašlja ded? — k,k,k!

Kako cvrči razbeljeno železo, ki ga kovač rine v vodo? — ccccc!

Kako grgra deček? — g,g,g!

Kako svari gospod učitelj? — ssss!

Kako podi deklica kokoši? — šššš!

Kako brenči komar? — zzzz!

Kako šumi dež? — žžžžž!

Kako upihneš luč? — ffff!

Ponekod boš moral pa glas jedva ločiti od ostalih, ki mu slede (n. pr. **mu**, **bum**, **din**, **joj**, **čiv**, **pok**). Tu boš opozoril otroka na prvi glas, ki ga sliši, ko izgovori te naravne glasove posnemajoče zveze.

Pridobljeni glas otrok večkrat jasno ponovi, t. j. čist glas sam zase. Nato mu rečeš: «Hočem ti pokazati znamenje za ta glas ali njegovo črko.» In pokažeš mu **tiskano** črko, ki jo otrok bere. Črko ogledujta si z raznih strani, kakor sem že omenil. Katerim predmetom je črka podobna, ti ne bo težko najti. N. pr. **u** kozarcu, **o** klobasi, **l** sveči, **m** mostu, **v** vilam, **k** kleščam, **s** kači, **ž** žagi i. t. d. Opozori na posamezne dele črke. N. pr. **n** ima dve nogi, **m** jih ima tri, **i** ima piko, **č** ima strešico, **t** ima črtico i. t. d. Opozori na podobnost z drugo črko in na razliko med njima. N. pr. **l** je podoben **i**, samo daljši je in pike nima; **h** je podoben **k**, samo da ima ta klešče; **b** je podoben **d**, samo da nosi vrečo spredaj namesto zadaj; **s** je podoben **š**, samo da ima ta strešico i. t. d.

Nato pokažeš kako se ta črka napiše. To pokažeš v abecedniku, nato pa **sam napišeš** čimbolj možno jasno novo črko otroku v njegovo knjižico, pa mu razlagaš: «Glej, tako boš potegnil tenko gor, tako potem debelo dol, potem ukriviš, pa zopet tenko gor, nato narediš malo zanjico, pa je črka **v**.» Pri vsaki črki seveda drugače. Začetkoma boš moral otroku tudi «peljati» roko, pozneje bo sam napisal po tvojem vzorcu vrsto ali dve nove črke.

Zapomni si pa: **Vse kar otrok piše, mora sproti glasno brati**, ko hitro napiše; bodisi črko ali zlog ali besedo.

V. O pravem branju in pisanju.

Pravo branje se začne, ko otrok pozna vseh pet samoglasnikov (a, e, i, o, u) ter prvi soglasnik (n). Ta soglasnik treba sedaj zvezati z raznimi samoglasniki, najprej tako da mu soglasniki sledijo (ni, ne, na, nu, no), potem jedva, da se postavljajo predenj (in, en, on), slednjič da stopi samoglasnik med dva soglasnika (lev, lov, vol). Abecednik te bo v tem pogledu vodil zanesljivo, **potreba pa ti je prav tu mnogo vaj in veliko potrpljenja**. Počasi, pa pojde! Sličice v abecedniku kažejo otroku nazorno, kako si podajajo posamezne črke roko ter tako tvorijo zvezo, ki jo je treba brati skupaj (na, li, vi, či). Otrok naj n. pr. v zvezi **na** glas **n** dolgo vleče in potem naj takoj izgovori naslednjo črko (nnna, nnnne), ko hitro pomakne prstek pod njo.

Iz abecednika mu boš najprej ti prebral vso stran prav počasi, kazoč s prstom pod vsak zlog. Nato bere otrok. Ni treba, da prebere že prvi dan prav vso stran. Razdeliti jo boš moral na več odstavkov. Včasih berita tudi skupno prav glasno. Vse neznane ali manj znane besede pa mu moraš sproti razložiti. Sam bo vprašal po tej razlagi, če je le količkaj prebrisan otrok. **Kar namreč otrok bere, to mora tudi razumeti**, drugače je vsako branje piškavega oreha vredno in se ves trud ne izplača. Vsako stran prebere otrok večkrat; tri do petkrat navadno zadostuje, **da jo bere gladko**. Če se to poslednje zgodi, preidi na novo črko.

Opozarjam, da so pri malih črkah besede razdeljene vseskozi v svoje zloge in to, da se otrok hitreje in lažje priuči branju. Pri velikih črkah to odpade. Tu se besede ne razkosavajo več v svoje zloge. Prehod tvori stran 27. Otroku treba povedati pri tej priliki, da bomo od sedaj naprej pisali vsako besedo skupaj v eni potezi. Pazi pa, da ti v svoji navdušenosti potem ne napiše kar dveh ali treh besed skupaj.

Na strani 26. je mala abeceda in na strani 42. velika. Opozorimo pri oni priliki, da več negoli 25 črk ne rabimo, in da dobimo abecedo, če te črke lepo uredimo. Otrok naj abecedo večkrat prebere, ali **tako kakor se je učil on izgovarjati črke**, tedaj: a, b, c, č, d, e, f, g i. t. d.; **nikakor pa ne**: a, be, ce, če, de i. t. d. To pride pozneje, k leti!

Zakaj črke od strani do strani pojemajo na svoji velikosti, menda ni potrebno, da posebej razložim. Otrokovo oko se mora namreč prav nevede navaditi na vedno drobnejši tisk.

Otrok bo moral tudi **prepisovati** in sicer iz **tiskanega** besedila. Pri tem boš opazil, kje še ni prav trden; pa pouči ga, ponavljaj! Seveda mu moraš pokazati, **kako se pisana črka veže s pisano**. Tudi ločila piko (.) vejico (,) vprašaj (?) klicaj (!) mu boš razložil. Povedati mu moraš, da stavimo !, če zakličemo, ? pa če kaj vprašamo. Vse pa, kar je otrok napisal, oziroma prepisal, ti mora sklepčno brati iz svoje knjižice.

Če le možno, naj piše takoj s peresom in črnilom. Pri pisanju pa pazi, da ti bo vlekel črke **od črte do črte**, kakor v abecedniku, ne črez, ne pod! Le strogo ga primi pri teh vajah.

Ko otrok pozna krog polovice malih črk, mu lahko že kaj **narekuješ, ali prav počasi**. Izberi si dva, tri kratke stavke iz abecednika pa narekuj takole: «vol lovi». Kaj boš napisal?» — Odgovor: «vol lovi.» — Katera bo prva beseda? Katero črko boš prvo napisal?» — Odg.: «v». — «Katero drugo?» — Odg.: «o». — «Napiši! Kaj si napisal?» — Odg.: «vo». — «Ali je to vse?» — Odg.: «Ne, manjka še l na koncu.» — «Napiši še to! Tako, zdaj pa beril!» — Odg.: «vol» itd.

VI. O težkočah.

Omenil sem že, da delajo mladim bralcem gotovi glasovi in gotove zveze glasov posebne težkoče. O mehkem lj in nj sem že govoril. So pa še druge težkoče. To so zveze dveh ali treh soglasnikov. Eno samo bo moral premagati mladi bralec pri malih črkah, to je ono, kjer se glas r veže z drugimi soglasniki (tr, dr, br...). Drugo bo premagal, ko spozna vse male črke, namreč samoglasniško vrednost našega r, ki je pač

lastna našemu jeziku, ki zveni prav vsled tega nekako rezko. Ta vaja (stran 27 r) je važna; pomudili se bomo tedaj dalj časa pri nji.

Vse druge težkoče sem porazdelil med velike črke, tako pri V — zveze sr, st, št, sn, sp itd. Pri velikih črkah je **na vsaki strani odspodaj debelo tiskana zadnja vrsta, ki opozarja, kakšne bralne težkoče nudi ta stran bralcu.** Otrok lahko to vrsto prej bere negoli povest samo; ni pa sicer potrebno. Bere jo lahko tudi pozneje večkrat.

VII. O velikih črkah.

Velike črke ne ponujajo otroku posebnih težav, osobito one ne, ki so malim zelo podobne. Na manj podobne moramo pač otroka opozoriti krepkeje, da si vtisne njihovo obliko v spomin. Toliko glede branja. Glede pisanja pa moram reči, da moramo zelo skrbno vaditi pisanje velikih črk, ker prav tu rado omača pisava mnogoterih otrok.

Ko jemljemo velike črke, ni treba jedva iskati glasu kakor pri malih črkah. Mi rečemo enostavno: «Glej to je mala črka v in to je velika črka V.» Pa je. Ali kako se piše, to je treba skrbneje pokazati in dobro vaditi. Drugače pa je pri velikih črkah učno postopanje isto kakor pri malih.

Ko hitro otrok spozna dotično veliko črko, naj se vadi v pisanju svojega imena in priimka. Pri velikih črkah povej tudi otroku, kdaj se rabijo, namreč za imena in v začetku stavka. Kaj je stavek, to razloži otroku takole: «Če nekaj **lepo** poveš, si izrekel stavek. In prvo črko v prvi besedi stavka pišemo veliko. Če rečeš n. pr. «Mačka — rep», še nisi povedal stavka, ker nisi povedal lepo. Stavek bi bil to jedva, če rečeš: «Mačka ima rep».

VIII. In še nekaj.

Med besedilom so raztresene v abecedniku **različne sličice.** Teh nismo posili tjakaj takole radi lepšega, gotovo ne. Deloma **pojasnjujejo besede, stavke in povestice,** deloma pa jih je risar osnul, da jih otrok **preriše** na svojo knjižico, vsaj lažje riske. Tudi v tem vadite otroka!

V abecedniku so povesti (pri velikih črkah). Predno prebereš tako povest otroku, **pripoveduj** mu jo. Ali ko jo je nato on prebral, naj zapre knjigo in **naj jo pripoveduje kakor zna in more tudi on.** S tem se mu razvozlja jezik.

V abecedniku je kakšna pesmica vmes. Naj se jo otrok nauči na pamet. Če poznaš njen napev («V zelnik je hodil zajec», stran 23., «Ena ptička», stran 32.), zapoj mu jo in naj poje s teboj. Pa še kakšno drugo, narodno mu ti zapoj. **Otrok mora peti, narod mora peti, ker brez pesmi ni naroda na svetu.**

In še nekaj sklepčno, ko sem — kakor mislim, povedal vsaj najglavneje:

Ko učiš svojega malega ali svojo malo, naj bo tvoje srce veselo in veselo naj bo tudi tvoje lice. Pokaži jima tudi vnanje, da te veseli to delo. Kadar pa nisi razpoložen prav tako, odloži za en dan! Privošči talente, ki si jih prejel, tudi svojemu otroku in Bog bo blagoslovil tvoj trud.

